

Kamuoyunun Oluşumunda Basının Etkisine Bir Örnek Olay: Türkiye'nin Kore Savaşına Katılımı

ÖZET

Tarihsel süreçte basının kamuoyunun oluşumuna katkısı, savaş gibi olağanüstü durumlarda yerine getirilmesi gereken temel bir ödev olarak benimsenmiştir. Bu bağlamda basın; savaş dönemlerinde kamusal düşüncenin oluşmasına ve nasıl biçim alacağına önemli düzeyde etki etmektedir. Türkiye'nin 5000 binden fazla asker göndererek katılım sağladığı Kore Savaşı süresince Türk basın örgütleri de kamusal düşünceye etki etmeye çalışmıştır. Kore Savaşı'na katılma kararının neden alındığı, karara muhalif olanların tepkileri, savaşın sonuçları, NATO'ya katılım gibi birçok sorunun cevabı basın vasıtasıyla kamusal düşüncede kendisini görünür kılabilmiştir. Bu çalışmanın amacı, basın organlarının savaş dönemlerinde kamuoyunun oluşmasına etkisini, bu etkinin nasıl ve ne boyutta gerçekleştiğini haber dili üzerinden ortaya koymaktır. Bu bağlamda, 25 Temmuz-25 Ağustos 1950 tarihleri arasında yayınlanan ve yayın politikaları birbirinden farklı olan Zafer, Cumhuriyet, Vatan, Akşam, Ulus, Tasvir, Hürriyet ve Milliyet olmak üzere toplam 8 gazete içinden bir örneklem oluşturulmaya çalışılmıştır. Seçilen gazetelerin olayla ilgili yaptığı tüm baş sayfa haberlerinin başlıkları, içerikleri, görselleri ve gazetelerin olaya ilişkin bakış açıları Teun van Dijk'in sistematikleştirdiği söylem analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda alınan savaş kararının olumlanmasına yönelik sistematik bir haber üretiminin olduğu ve kararı meşrulaştırmak için manipülatif söylemlerin üretildiği bulgulanmıştır.

Anahtar Sözcükler: Kamuoyu, Basın, Söylem, Kore Savaşı, Haber.

- **Abdulkadir GÖLCÜ**
Doç. Dr. Selçuk Üniversitesi
kadirgolcu@selcuk.edu.tr
ORCID ID: 0000-0001-7320-6745
- **Aylin SEVİNKOŞ**
Y.L.Öğrencisi
Selçuk Üniversitesi
aylinsevinkos4209@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-8420-2093

Geliş Tarihi 21.02.2020

Kabul Tarihi 03.03.2020

Yayın Tarihi 01.07.2020

A Case Study to the Effect of Press Forming Public Opinion: Engagement of Turkey to the Korean War

ABSTRACT

The contribution of the media to the formation of the public in the historical process has been adopted as a basic task that should be performed in extraordinary situations such as war. In this context, press; significantly influence public thinking and how it will take shape during periods of war. During the Korean War to which Turkey sent more than 5 thousand soldiers to participate the war, Turkish press organizations have been the most widely used means of communication and public information. The responses of many questions such as why the decision to participate in the Korean War, the reactions of those opposed to the decision, the results of the war, and participation in NATO were able to make itself visible in public opinion through the press. The aim of this study is to reveal the effect of press organizations on the formation of public opinion during the war periods, how and to what extent this effect occurred in the news language. In this context, a sample of 8 newspapers, namely Victory, Republic, Homeland, Evening, Nation, Depiction, Hürriyet and Milliyet, which were published between July 25 and August 25, 1950 and whose publishing policies differed, was tried to be created. The headlines, content, visuals and the views of the newspapers of the selected newspapers about the event were analysed by the systematic discourse analysis method of Teun van Dijk. As a result of the research, it was found that there was a systematic news production for affirming the war decision and manipulative discourses were produced to justify the decision.

- **Abdulkadir GÖLCÜ**
Doç. Dr. Selçuk Üniversitesi
kadirgolcu@selcuk.edu.tr
ORCID ID: 0000-0001-7320-6745
- **Aylin SEVİNKOŞ**
Y.L.Öğrencisi Selçuk
Üniversitesi
aylinsevinkos4209@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-8420-2093

Keywords: Public Opinion, Press, Discourse, Korean War, News.

GİRİŞ

Kamuoyu kavramı ilk olarak Jean Jacques Rousseau tarafından çağdaş anlamda siyasalların oluşturulması, denetlenmesi, yürütülmesi ve eleştirilmesi anlamında kullanılırken (Bektaş, Kamuoyu, İletişim ve Demokrasi, 1996, s. 18); “kamu” (public) ve “oy” (opinion) sözcüklerinin birleşmesiyle oluşmuştur. Bu tanımlama çerçevesinde “kamu” kavramı belli bir sorun karşısında, konuyla ilgili fikir ve kanaat sahibi olan kişilerin meydana getirdiği grup ya da grupları: “Oy” kavramı ise, belli bir eğilim, görüş, kanaati ifade eder (Kapani, 2005, s. 146). Bahsedilen iki kavramın açıklamasından da anlaşılacağı üzere “kamuoyu” belirli sorunlar ve olaylar karşısında, toplumun belirli kesimleri tarafından oluşturulan grup ya da grupların eğilimi, yaklaşımı ve kanaatidir (Öztekin, 2000, s. 104). Aydınlanma düşüncesinin önemli bir ürünü sayılan kamuoyu düşüncesi 17. ve 18. yüzyıllarda liberal siyaset felsefecileri tarafından yoğun olarak kullanılırken, 19. yüzyılda anayasal rejimlerin yaygınlaşmaya başlaması sonrasında demokrasi kuramlarıyla da yakından ilişkilendirilerek yeni bir boyut kazanmıştır (Mutlu, 1994, s. 117).

Bugün modern dünyada kamuoyu kavramı çok boyutlu bir anlayış ve küresel bir düzlemde kabul edilmekte ve bu bağlamda ele alınmaktadır. Artık kamuoyu tartışmalarını iç politikanın sınırlılıklarını aşarak, dış politika gibi çok boyutlu bir süreçte ele almak mecburiyet haline gelmiştir. Özellikle kitle iletişim araçlarının hızla yayıldığı, ülkeler arasındaki coğrafi sınırın kalkarak dünyanın “evrensel bir köy” haline geldiği bir dönemde “kamuoyu” siyasal hayatta kesinlikle hesaba katılması gereken bir güç olarak ortaya çıkmıştır (Mutlu, 2003, s. 17). Bu bağlamda kamuoyu ülkeler arası ilişkilerde, gerginliklerde ve savaş durumlarında da etkili bir araç olarak kabul edilmiş ve bu dönemlerde üzerinde hassasiyetle durulmuştur. Çünkü kamuoyunun tutumu, siyasal aktörlerin tavır ve tutumlarına doğrudan etki edebilmekte ve siyasal süreçlerin şekillenmesine belirleyici bir katkı sağlamaktadır. Şüphesiz kamuoyunun oluşumu, yapısı ve niteliği ile içinde bulunduğu siyasal sistem ve toplumsal ortam arasında yakın bir ilişki bulunmaktadır. Gerçek anlamda serbest bir kamuoyu, haberin ve fikirlerin serbestçe yayılabildiği ve tartışıldığı bir ortamda gelişebilir. Bu da en önemli bilgi ve enformasyon kaynağı olan kitle iletişim araçlarının engelsiz ve sansürsüz olarak çalışabilmesine bağlıdır (Öztekin, 2000, s. 110). Buna ek olarak sağlıklı bir kamuoyunun oluşmasında, toplumsal yapıda hâkim olan kültürel yapı ve toplumsal grupların kitle iletişim araçlarına erişim ve kullanım hakkı gibi çeşitli dolaylı faktörleri de eklemek gerekmektedir. Bu noktada bireyin ve toplumun kitle iletişim araçlarına yönelik tutumu, bu araçların izlenmesinden takip edilmesine, yaymış olduğu mesajların benimsenmesine ya da tartışılmasına kadar birçok süreci etkilemektedir. Örneğin, kitle iletişim araçlarını izleme bireye mevcut siyasal sistem ve olaylar hakkında bilgi verir ve olaylara karşı ilgisini yoğunlaştırırken siyasal sisteme olan talepleri ve siyasal yaşama katılmayı uyandırır. Bu araçlar aynı zamanda toplumdaki diğer etki merkezlerinden kanaat için ipuçları iletirler ve sahiplerinin görüşlerini yayarlar. Kısaca, kitle iletişim araçlarının yayınları kamuoyu oluşumuna geniş ölçüde imkân sağlar (Bektaş, 1996, s. 93). Başka bir deyişle, kamuoyunun fikirlerinin oluşmasında ve buna göre hareket etmesinde, kitle iletişim araçları oldukça önemlidir. İnsanlar bu araçlar sayesinde bilgi edinme hakkını kullanıp, fikir beyan

edebilir hale gelmektedir. Fakat bu noktada kamuoyunun oluşmasında kitle iletişim araçları ve basın yanı sıra, insani ve toplumsal ilişkilerin de önemli olduğunu akıldan çıkarmamak gerekmektedir (Güz, 1996, s. 995).

1. BASIN VE KAMUOYU

İnsanlığın ortaya çıkışından beri bilgi eksikliği ve buna bağlı olarak bilgiye ulaşma isteği hep var olan bir olgudur. Çünkü insanlar doğası gereği çevrelerinde olup biten savaş, barış, doğal afet, kaza, bilimsel buluşlar vb. birçok olay hakkında bilgi alacakları bir kişi, kurum ya da araca ihtiyaç duymuşlardır. Bu ihtiyacın giderilmesi için girişilen teşebbüsler neticesinde bugün basın-yayın dediğimiz ve toplumların “dördüncü kuvvet” adını verdikleri “basın müessesesi” doğmuştur (Ertuğ, 1970, s. 6). Basının toplumsal yaşamda yerine getirmesi gereken haber verme, denetim ve eleştiri, kamuoyunu oluşturma ve açıklama, basın okuyucularını eğitmek, sistemin kendini yeniden üretmesini sağlamak gibi işlevlerinin yanında ön önemli bir görevi de “ifade özgürlüğünün” savunucusu olmasıdır (Bodur, 1997, s. 22-25). Çünkü basın özgürlüğü ve ifade özgürlüğü sayesinde bireyler duygu ve düşünce özgürce ifade edebilmekte ve bunları yazılı birer eser haline dönüştürebilmektedir. Özgür bir basına sahip olmak, bireylerin hükümetlere karşı kullanabilecekleri bir kozdur. Basın özgürlüğüyle hükümetlerin yurttaşlarında ve toplumda açtığı yaralar kapanır, iyileşir ve yeni yaraların açılması önlenmiş olur (Keane, 2010, s. 29). Demokratik bir toplumsal yapıda basın örgütlenmeleri; verdiği haberler, aktardığı bilgiler, sunmuş oldukları yorumlar ve analizlerle sadece düşünce ve kanaatlerin açıklanmasına yardımcı olmakla kalmazlar, aynı zamanda kişilerin, grupların ve toplumun genelinin belirli bir konuya inanmasını ve hatta bu konuda seferber olmasını bile sağlamaktadır. Bu açıdan kamuoyunun oluşmasında kuşkusuz en önemli etken basındır. Çünkü basın insanların eğlenebileceği, vakit geçirebilecekleri bir platform olmanın yanı sıra, dünyanın farklı yerlerinde olup bitenleri, teknolojik gelişmeler vasıtasıyla dünyanın bir ucundan diğer ucuna birkaç tuş ile ulaşabilmekte, bireyler okuyup işittikleri, gördükleri ve anlamlandırdıkları bilgiler ekseninde kanaat oluşturmaktadır (Bektaş, 1996, s. 16-17). Kamuoyunun oluşumunda basının tek aktör olmadığı, bireylerin inanç, tutum ve tecrübeleri gibi psikolojik faktörlerin yanında din, aile, meslek- iş örgütleri gibi sosyal- kültürel çevrenin etkili olduğu vurgulanmıştır. Fakat bağımlılık derecesi ne olursa olsun yine de basın en etkili kamuoyu oluşturma aracıdır (Işık, 2001, s. 150). Çünkü basın gündemin oluşmasına katkı sağlayarak, tartışma ortamı yaratarak, bilgi akışını sağlayarak, meşru olanla olmayan arasındaki sınırları belirleyerek, toplumun talep ve beklentileri konusunda fikir vererek; sağlıklı bir kamuoyunun oluşmasında oldukça önemli bir görevi yerine getirmektedir (Mutlu, 2003, s. 26).

Günümüzde basının gündeminde olan, büyük ağırlık ve yer verdiği konuların kamunun gündemine de girebildiği, kamu tarafından önemli olarak algılandığı ve basında yer bulamayan konuların ise önemsiz olarak nitelendirildiği görülmektedir (İnceoğlu, 1993, s. 132). Özellikle savaş ve kriz dönemlerinde kitle iletişim araçları dış politikada tek kaynak ve devletlerarası iletişimin de resmi bir aracı durumundadır. Kitle iletişim araçları, verdiği haberler, yayınladığı

fotoğraf ve belgeler, yaptığı yorumlarla dış politika alanında, dış politikanın kavranmasında, uluslararası ilişkilerin değerlendirilmesinde, kitlelere belirli bir dünya görüşünün, bakış açısının aktarılmasında aracılık etmektedir. Her devletin kendi tarihinden, coğrafyasından, ekonomik ve sosyal gerçeklerinden kaynaklanan ve kendi çıkarlarını göz önünde bulundurarak tespit ettiği dış politika amaçları vardır. Kitle iletişim araçlarının, genel dış politika amaçlarına verdiği destek soyut nitelikte olup, son derece önemlidir. Çünkü savaş ve kriz sırasında basının milli birlik ve beraberliği korumaya yardımcı olmak ve ulusal konsensüs sağlamak gibi önemli görevi de vardır (Mutlu, 2003, s. 17-18).

Basın ve kamuoyu ilişkisinde basını merkeze koyarak yapılacak her tanımlama kuşkusuz çeşitli eksiklikleri bünyesinde barındıracaktır. Özellikle determinist bir bakış açısıyla basın kamuoyunun oluşumunda merkeze koymak, kamuoyu oluşumuna etki eden çok çeşitli faktör ve değişkenler silsilesini görmezden gelmek anlamına gelir. Bu nedenle, basın ve kamuoyu ilişkisinde; kamuoyunun belli kişisel kanaatlerin birleşmesiyle ortaya çıktığı unutulmamalıdır. Bunlar öncelikle bireyin kişilik yapısıyla oluşan psikolojik etkenler, kişinin doğumundan itibaren içinde yaşadığı sosyal çevre ve en önemlisi de kitle iletişim araçları dediğimiz radyo, televizyon ve basındır. Bunun temel sebebi teknik gelişmeler sayesinde etki alanları gittikçe genişleyen kitle iletişim araçları olay ve yorumları kısa zaman da büyük kitlelere yayarak, onların kanaatlerine yön verebilmektedir (Kapani, 2005, s. 148). Ancak serbest bir kamuoyunun oluşması için düşüncelerin, fikirlerin, ideolojilerin ve her türlü haberin kısıtlanmadan, sınırlanmadan ve sansür edilmeden yayılabileceği özgür bir ortam olmalıdır (Öztekin, 2000, s. 110). Buradan hareketle Bektaş'ın da ifade ettiği gibi genellikle demokratik rejimlerde serbestçe oluşan “kamuoyu” ile demokratik olmayan rejimlerde “oluşturulan” kamuoyu arasında belirgin bir ayrımın yapılması gerekmektedir. Çünkü serbest bir kamuoyu, haberlerin ve fikirlerin özgürce üretildiği, yayılabildiği ve tartışılabildiği bir ortamın ürünüdür; otoriter sistemler ise sisteme hâkim olan ideoloji gerçek olarak kabul edildiği ve eleştirinin kapalı olduğu sistemlerdir (Bektaş, 1996, s. 9). Işık (2000, s. 72) da bu açıdan kamuoyunun demokratik rejimlerin olmazsa olmazı kabul etmiştir. Daver (1993, s. 253) de bunun temel sebebinin demokratik toplumlarda kamuoyunun tek merkezden değil, çeşitli merkezlerden güdülmesi, yani demokrasinin temelinde yatan çokseslilik algısı olarak açıklamıştır.

Kamuoyu ile ilgili yapılan ve üzerinde durulan en yoğun yanlış “kamuoyu bilinçlidir” algısıdır. W. Lance Bennett (1998, s. 37) bireylerin belli sorunlar karşısında, sorunlarla ilgili verileri tartarak, bilinçli, rasyonel sonuçlara varmadıklarını, bireylerin zaman ve konuyu göre değişmeyip durağan varlıklar olduğunu söylemiştir. Kapani (2005, s. 148) ve Bektaş (1996, s. 179) da bireylerin kanaatlerinin belirlenmesinde ve oluşmasında temel unsurların bireylerin gördükleri işittikleri ve okudukları şeyler olduğunu açıklamıştır. Ayrıca Kapani (2005, s. 150) de kamuoyunun oluşmasında etken faktörlerde biri olan sosyal çevredeki iş-meslek örgütlerinin ve kanaat önderlerinin, bilgileri akıl süzgecinden geçirmelerine karşın bu bilgilerin kitle iletişim araçlarından aldıklarını ve bireylere tekrar aktarıldığını ifade eder.

Kısaca özetlemek gerekirse; farklı fikir, siyasal inanç, gelir, kültür, yaş ve çıkarların kesiştiği ortak bir payda sonucunda birleşen kamuoyunu oluşturmak (Doğan, 1994, s. 15), yararlanılan kitle iletişim araçlarının özelliklerine göre hem kolay hem de oldukça zordur. Kolaydır; çünkü kısa zamanda geniş kitlelere ulaşır ve eğer ulaşılan kitleler edilgen ise basın

ve söylemin gücüne bağlı olarak kısa sürede başarı elde edilir. Zordur; çünkü söylemin gücünü azaltacak karşı yanıt olan propagandadan, argümanları çürütme yönteminde ve görsellikten yararlanma ya da kaynağın inandırıcı ve güvenilir olmaması (Ayhan, 2007, s. 36) gibi durumlar söz konusu olabilir. Tüm bu süreçte geçerli olan bilgiyi yayan, bilginin nasıl sunulacağını belirleyen, bilgiyi haber olarak basın organı bünyesinde üreten ve bu üretimi belirli bir bağlamda yapan basın kuruluşunun varoluş ve çalışma koşulları oldukça önemlidir.

2. BASININ KAMUOYU OLUŞUMUNA ETKİSİ

Tarihsel bir misyon çerçevesinde basın; topluma haber ve bilgi sunarak çeşitli konular ve olaylar hakkında toplumu haberdar etmekte, belirli kanaatlerin yayılmasını sağlayarak bir dizi röportaj ya da okuyucu köşeleriyle toplumdaki çeşitli görüşlerin ifade edilebilmesini dolayısıyla kamuoyunun açıklanmasını sağlamaya çalışmaktadır (Işık, 2000, s. 94). Bu açıdan kamuoyunun oluşmasında kuşkusuz en önemli etken basındır. Çünkü basın; insanların eğlenebileceği, vakit geçirebilecekleri bir meca olmanın yanı sıra, dünyanın farklı yerlerinde olup bitenleri dünyanın bir ucundan diğer ucuna birkaç tuş ile ulaştırabilmekte, bu süreçte bireyler basın üzerinden okuyup işittikleri, gördükleri ve anlamlandırdıkları bilgiler ekseninde kanaat oluşturmaktadır (Bektaş, 1996, s. 16-17). Yani basın mevcut görüş ve fikirlerin herhangi bir ayırım gözetmeksizin halka duyurulmasını ve incelenmesini savunmaktadır (Gökçe, 1993, s. 89). Özgürlükçü demokratik sistemlerde de “kamuoyunun sesi” (İçel, 1990, s. 95) kabul edilen ve bu çerçevede bir misyon yüklenen basın, gerçekte siyasi sistemden bağımsız değildir (Arabacı, 2004, s. 109). Basının görevi belli görüşlerin propagandasını yapmak değil, forum oluşturarak, toplum içindeki değişik fikir ve görüşlere yer verip kamuoyunun serbestçe oluşmasını sağlamak ve yorum yapmadan haber ve bilgi vererek toplumdaki kanaat ve düşüncelerin haber aracılığıyla doğru, tarafsız, eksiksiz verilmesini sağlamaktır (Işık, 2001, s. 150).

Kamuoyunun oluşumunda basının tek aktör olmadığı, bireylerin inanç, tutum ve tecrübeleri gibi psikolojik faktörlerin yanında din, aile, meslek- iş örgütleri gibi sosyal- kültürel çevreninde etkili olduğu vurgulanmıştır. Fakat bağımlılık derecesi ne olursa olsun yine de basın en etkili kamuoyu oluşturma aracıdır (Işık, 2001, s. 150). Çünkü haberin uzunluğu, veriliş biçimi, hangi sayfada, hangi satır aralığı ve uzunlukta yer aldığı, sürmanşetten ya da manşetten verilmesi, başlığının büyüklüğü, puntosu gibi unsurlar, kamuoyunu oluşturan bireylerin haberin önem derecesini algılamasında etkilidir. Bunun dışında köşe yazıları, karikatürler, fotoğraflar, kamuoyu araştırma sonuçları ve okuyucu anketleri kanaatlerin şekillenmesinde de ayrı bir role sahiptir (Öksüz, 2007, s. 70). Bu çerçevede basının kamuoyu oluşturma aşamasında, kamu çıkarı dışında basın mensuplarının içinde bulunduğu ideolojik algılar ve var olan siyasi sistem göz ardı edilemeyecek derecede ön plana çıkmaktadır. Bu nedenle basının kamuoyu oluşturmada rol oynayan “suskunluk sarmalı” ve “gündem oluşturma modeli”nin açıklanması konunun daha iyi kavranması açısından önem teşkil etmektedir.

2.1. Suskunluk Sarmalı

Gündem hazırlama modelinin negatif ayna imajını yansıtan model, Alman sosyolog E. Noelle Neumann tarafından geliştirilmiştir. Bu yaklaşıma göre basının etkilerinin çoğu kamuoyu ve fikir ikliminin şekillendirilmesinden ibarettir (Erdoğan & Alemdar, 1990, s. 152). Yani insanlar nasıl düşünüyorlar, çevrede hangi görüş ve kanaat ya da hangi davranış şekilleri etkin veya etkin değil, hangi şahıslar kabul görmekte, hangileri kabul görmemekte (Gökçe, 1993, s. 114) gibi soruları temel alır. Modelin kurucusu Noelle-Neumann birikimlilik, her yerde hazır olma ve uyum özelliği taşıyan kitle iletişim araçlarının kamuoyu üzerinde güçlü etkisi olduğunu öne sürer. Uyumun etkisiyle insanların herhangi bir başka iletiyi seçemediğini, seçici maruz kalmayla bireylerin sorunlara kitle iletişim araçlarının sunduğu şekilde baktığını belirtir (Severin & Tankard, 1994, s. 445).

Neumann aynı zamanda suskunluk sarmalının anonim bir toplumda bağlılığın, değerler ve hedefler üzerindeki anlaşma düzeyi varsayımına dayandığını söyler. Kamuoyu adını verdiği bu anlaşma düzeyi, siyasal konular, gelenekler ve moda gibi dışsal ölçütlere bağlıdır. Bu yaklaşım “toplumda, oydaşmadan sapan ve üyelerinin birbirini tanıdığı grupları dışlama ve ihraç etmekle tehdit” eder der. Böylece bireylerin bilinçaltında dışlanma korkusunu meydana getirir ve insanlar çevrelerindeki hangi davranış ve fikirleri benimsediklerini ya da reddettiklerini, hangi davranış ve fikir biçimlerinin taraflarının arttığını ya da azaldığını düzenli olarak kontrol etme ihtiyacı duyarlar (Neumann, 2002, s. 385). Çünkü bireyler çoğunluk içinde bulunup bulunmadıklarını, kamuoyunun kendi düşünceleri doğrultusunda değişip değişmediğini merak ederek o doğrultuda tutum oluşturmak isterler. Yani bireyler kendilerini azınlığı içinde hissettiklerinde sessiz kalmaya, çoğunluk içinde hissettiklerinde konuşmaya meyillidirler. Fakat kamuoyunun kendilerinden farklı yönde değiştiğini hissedersen gene sessizliği devam eder (Severin & Tankard, 1994, s. 444).

Yukarıda anlatılanlar ışığında Neumann bu yaklaşım dört temel varsayım üzerinde ele alınır;

- Sapkın olan yani toplumla aynı düşünceyi taşımayan bireyler toplum tarafından dışlanmayla tehdit edilirler.
- Birey sürekli dışlanma korkusu duyar. Böylece birey düşünce ve kanaatin ne derece geçerli olduğunu anlamak için kitle iletişim araçlarından faydalanır.
- Düşünce ve kanaatin kitle iletişim araçlarında kabul gördüğünü hissederse suskunluğunu bozar tersi durumda ise suskunluğunu devam ettirir.
- Tüm varsayımlar birlikte ele alındığında kamuoyunun oluşturulması, sürdürülmesi ya da değiştirilmesi söz konusudur (Mutlu, 1994, s. 209-210).

Bir nevi kapitalist sistemde kamuoyunun oluşmasında önemli etkiye sahip olan kitle iletişim araçları toplumda çoğunluğun görüşünü yansıtır, çoğunluk azınlığa göre daha güçlü konuma geçer. Eğer kitle iletişim araçları azınlığın yanında yer alırsa çoğunluk sessiz çoğunluk oluşturur. Yani kısaca medyanın desteğini alan görüş, toplumda egemen görüş konumunda olur

(Yaylagül, 2014, s. 83). Azınlıkta kalan görüşler ise genel bir fikir ekseninde oluşan kamuoyunun baskısından çekinerek, suskun kalmayı, fikirlerini açıklamamayı tercih etmek zorunda kalır. Bu bağlamda Suskunluk Sarmalı teorisi, kamusal düşüncenin demokratik bir perspektiften uzak, tekçil ve baskıcı bir bakış açısı sonucunda oluşan susmayı tercih etme durumunu özgün bir şekilde açıklamaktadır.

2.2. Gündem Oluşturma

İlk kez 1972’de Amerikalı bilim insanları McCombs ile Shaw’ın ortaya koyduğu model, iletişim araçlarının gündemi belirleme işlevine sahip olduğunu üzerinde durur (Mutlu, 1994, s. 82). Yani kitle iletişim araçları bazı olaylara yer vererek ya da bazı olayları görmezden gelerek toplumu ve kamuoyunu oluşturur. Böylece bireyler medyanın yer verdiği ve gündeme getirdiği olaylar hakkında bilgi ve fikir sahibi olur, ancak medyanın yer vermediği olay ve olguları öğrenemez (Yaylagül, 2014, s. 80). Buradan hareketle kitle iletişim araçlarının ön plana çıkardığı ve sık sık üzerinde durduğu konular, aynı zamanda izleyicilerin de üzerinde yoğunlaştığı, onlara sunulan bilgiler ışığında düşünce ve kanaat oluşturdukları form görevi görür (Erdoğan & Alemdar, 1990, s. 146). Aynı zamanda medyanın sorunlara verdiği önem sırası ile politikacıların konulara verdiği önem sırası arasında da uyumluluk söz konusudur (McQuail, 1994, s. 294).

Kuramın savunduğu görüşü McCombs ve Shaw 1972 yılında Chapel Hill isimli ilk çalışmalarında ortaya koymuşlardır. Amerika’daki 1968 yılı başkanlık seçimlerinin ele alındığı çalışmada; medyanın politik konular karşısında tutumunun önemini ve her politik kampanyada gündem oluşturdukları hipotezi üzerinde durmuşlardır. Çalışmada gündem oluşturma açısından Chaper Hill, Nort Carolina’daki kararsız seçmenlere odaklanılmış ve çalışma yüz kişilik örneklem grubu üzerinden yürütülmüştür. Çalışmada hem grupla görüşülmüş hem de seçmenlere bilgi veren kitle iletişim aracına içerik analizi yapılmıştır. Beş gazete, iki haber dergisi ve iki televizyon kanalının akşam haberlerinin içerik analizini kapsayan çalışmada, deneklerden ülkede gördükleri beş ana sorunu algıladıkları şekilde aktarmaları istenmiş ve değişik kampanya konularına medyanın verdiği önemle seçmenin verdiği önem arasında güçlü bir ilişki olduğu ortaya konulmuştur (Severin & Tankard, 1994, s. 366).

Teori; kamuoyunun ne hakkında düşünmesi gerektiği konusunda kitle iletişim araçlarının ve özellikle gazete ve dergi gibi basılı haber alma araçlarının önemi üzerinde durmaktadır. Basına yüklenen bu misyonu doğrulayan Cohen’e göre kitle iletişim araçları tutum ve kanaatleri güçlendirme ya da değiştirme amacı gütmemekte, bireylerin “ne hakkında” düşüneceklerini söylemektedir (Gökçe, 1993, s. 112). Çünkü insanlar medyada yer alan haber ve bilgiler üzerinden konuşarak, ortak bir bakış açısı üzerinden toplumsal hayatlarını sürdürmektedir. Bu sürecin doğal bir sonucu olarak kitle iletişim araçları bireylere, toplumsal yaşamda varolan grupların ve örgütlerin düşüncelerini etkileyen ya da onlar tarafından yayılan bilgiye ulaşmayı mümkün kılar. Ayrıca bu süreçte medya insanların toplumsal yaşamdaki değer yargıları için kriterler ve standartlar koyarak, onların toplumsal yaşamdaki fikirlerinin gelişimine etkide bulunur (McQuail, 1994, s. 65). Fakat normatif düzeyde yapılan bu

tanımlamaların aksine, reel durumda kamuoyunun oluşmasında kitle iletişim araçlarının çeşitli düzeylerde eşitsizlik ilişkisine dayanan etkisi söz konusudur. İnceoğlu'na göre (İnceoğlu, 1993, s. 133) medyanın gündemine aldığı konuların, kamuoyunun da gündemine girdiğini ve medyanın istediği biçimde kamuoyunda fikir iklimi oluşturulması söz konusudur.

Roger'ın Bilgi Eksikliği Kuramı olarak adlandırdığı enformasyonun bilgi eksikliğini arttırma ya da bilgilenme düzeyini farklılaşmaya kalmayıp, tutumlarda da eksikliğe yol açtığını vurguladığı yaklaşımını (McQuail & Windahl, 1993, s. 103) hatırlatan bu durum; medyanın herkese bilgi veriyormuş gibi gözükmesine rağmen alt ve üst katmanlar arasındaki bilgi farkını kapatmadığını daha da açtığını savunur (Yaylağül, 2014, s. 85). Toplumsal yaşamda oluşan bu açık, kamusal düşüncenin oluşmasında ve kamuoyunun gelişmesinde de etkisini göstermektedir. Toplumsal tabanın bütünüyle dahil olması gereken kamusal düşünce oluşumunda, bilgiye erişim ve nitelikli bilgiyi kullanma durumlarında yaşanan eşitsizlikler, kamuoyunun da belirli çıkar grupları ya da bilgiye ulaşmada sorun yaşamayan gruplar lehine oluşmasına neden olmaktadır.

3. SAVAŞ DÖNEMLERİNDE BASININ KAMUOYUNA ETKİSİ

Savaşlar, ülkeler genelinde düşmana karşı birlik olma açısından kitlesel konsolidasyonun en çok ihtiyaç duyulduğu olağanüstü dönemler olarak kabul edilmektedir. Bu tip dönemlerde kalabalıklara ulaşmanın, onları belirli konularda motive etmenin ve harekete geçirmenin en çabuk ve düşük maliyetli yolu ise kuşkusuz kitle iletişim araçları ve özellikle gazeteleri etkili şekilde kullanmak olmuştur. Bu araçlar üzerinden dolaşıma sokulan bilgiler ve haberler; propaganda mantığıyla ülke kamuoyunun bütüncül bir bakış açısıyla hareket etmesine, gelişmeleri tek boyutlu bir mantalite ile algılamasına neden olmuştur. Kişileri her türlü konuyu anlatarak, onların kanaatlerini etkileyen ve yönlendiren propaganda, bireyleri aşırı derecede savunmasız bırakarak savaş dönemlerin en etkin kamuoyu oluşturma aracı haline gelmiştir (Bektaş, 2002, s. 57).

Avrupa'da 1815-1840 arasında yaşanan barış ve sükûnet döneminden sonra 1840-1870 yılları arasında çıkan çatışmaların savaşa çözümlenmeye çalışılması; basının ekmeğine yağ sürmüş, bu süreçte gazeteler tarafından kitlelerin ilgisini çekmek için savaş haberlerinden belli ölçüde yararlanılmış, bazen de savaşların çıkışı basının kamuoyunu ve hükümetleri etkilemesini sağlamıştır. Uluslararası düzeyde gerçekleşen savaşlar, haber içeriğinin büyük kısmını işgal etmiş ve savaşlar hakkında bilgi sağlayacak savaş muhabirliği kavramını ortaya çıkartmıştır (Topçuoğlu, 1996, s. 66). Bu gelişmelere ve döneme ilişkin en çarpıcı örnek kuşkusuz Osmanlı tarihinde kendini göstermektedir. 1853-1856 yılları arasında yaşanan Kırım Savaşı, dünya genelinde savaş muhabirliği olgusunu geliştirmiş, basının savaflara olan ilgisini arttırmış ve bu savaşta basının kamuoyu üzerindeki etkisini de ispat etmiştir. Bu doğrultuda Kırım Savaşı'nın bir neticesi olarak 1854 yılında İstanbul yabancı basının ilgi odağı olmuş, hatta bu savaşın bir neticesi olarak haber ajansı alanına yapılan yatırımlarda artmıştır. 1855 yılında Almanya'da Wolf ve 1857 yılında İngiltere'de Reuters haber ajansları faaliyetlerine başlamıştır (Tokgöz,

1972, s. 143). İstanbul'daki bu haber ajansları, savaş alanlarına gönderdikleri muhabirleri aracılığıyla sansürsüz olarak haberleri almışlar, haber bültenlerini sansürleyerek abonelerini göndermişlerdir (Topuz, 1973, s. 81). Böylece destekleri devletin aleyhinde ya da lehinde kamuoyu oluşmasını sağlamışlar, aynı zamanda dünya kamuoyları tarafından bilgi arayışında ve bilgiye ulaşma düşüncesinde merkezi bir pozisyon elde etmişlerdir. Bu sayede basın kuruluşları bundan sonraki gelişmeler için hem siyasal hem de kitlesel düzeyde bir takipçi kitlesi elde etmişler, kamuoylarının siyasal bilgilenmesinde ise merkezi bir konum elde etmişlerdir.

Bu yaşananların sonrasında ise modern kamuoylarının oluşmaya başlaması, iletişim araçlarının gelişimi ve çeşitlenmesiyle savaşlarda alınacak kararlara ilişkin askerler kadar sivil halkın da onayının alınması gerekliliğini ortaya çıkarmıştır. I Dünya Savaşı başlamadan önce en güçlü uluslararası haber toplama ve dağıtım sistemine sahip olan İngiltere, bu amaçla serbest basın ile desteklenen ve sualtı kabloları aracılığıyla propaganda uzmanlarına, Belçika'daki Alman vahşetini anlatan öyküler üretme görevini vermiştir. Savaşan diğer uluslar asker eğitimini ve düşman esirlerini gösteren filmlerin çekilmesiyle de kamuoyunun savaşın bir yönünü görmeleri sağlanmış, gönüllülerin savaşa katılması için posterler bastırılmış, siperlere gülümseyerek bakan askerlerin fotoğrafı çekilmiş böylece kitleler derinden etkilenecek, genç insanlarda savaşa katılma arzusu uyandırılmıştır (Bektaş, 2002, s. 129). Osmanlı Devleti'nde de basının bir propagandada aracı olarak kullanımı söz konusu olmuştur. Çağdaşı ülkelere göre basının Osmanlı Devleti'nde gelişimi daha geç ve devlet eliyle başlamış olsa da kısa zamanda basının kitleler üzerindeki etkisi anlaşılmış, bu etki siyasal amaçlar doğrultusunda kullanılmak istenmiştir. Osmanlı toplumsal hayatının önemli bir dönüşüm süreci olan Tanzimat döneminin tanıkları ve aktörleri olan Takvim-i Vekayi ve Ceride-i Havadis gazeteleri, toplumsal haberleşmenin hızını arttırmış ve yönünü değiştirmiştir (Alver, 2011). Avrupa örneğinde siyasal iktidarlara karşı geniş kalabalıkların haklarının savunulduğu ve düşünsel tartışmaların yapıldığı bir mecra olarak gelişen basının aksine, Osmanlı toplumsal düzeninde basın yeniliklerin yayılmasında, kamuoyunun oluşturulmasında ve bilgi akışının kontrol edilmesinde kullanılacak bir araç olarak görülmüştür (Öztürk, 2011).

Bu kapsamda en belirgin propaganda faaliyeti 1914 yılında I. Dünya Savaşı döneminde gerçekleştirilmiştir. Fakat bu süreçte yapılan yayınların niteliği ve fonksiyonuyla ilgili de çeşitli tartışmalar meydana gelmiştir. Çünkü bu gazete ve dergiler iç ve dış haberleri, Matbuat ve İstihbarat Müdüriyet-i Umumiyesi tarafından Aydın, Zonguldak, İstanbul, Adana, Kars, İnebolu'da kurulan istihbarat şubelerindeki ajanlarından; Avrupa telsiz istasyonlarının, askeri telsiz istasyonu aracılığıyla yazılan dış haber yayınlarından, yabancı dergi ve gazetelerde çıkan haberlerden, yabancı ajanlardan alınan haberlerden ve bazı gazetelerin Avrupa ve Amerika'ya gönderdiği ajanlardan elde etmiştir (Öztoprak, 1989, s. 11). Bu haber ajansları haberleri nasıl uyduracaklarını ve saptıracaklarını bildiklerinden Osmanlı aleyhinde yazılar da yazarak ülkede bir kaos ortamı oluşturmuşlardır.

Millî Mücadele dönemi, basın ve kamuoyu ilişkisinin anlama açısından oldukça farklı bir bakış açısı sağlamaktadır. Bu dönemde basın bir devletin yeniden inşasında bütünleştirici bir misyonu yerine getirmek için çaba göstermiş, kamuoyunu da bu doğrultuda şekillendirme çabası içine girmiştir. Özellikle Millî Mücadele'nin kalbi olan Anadolu'da kamuoyu desteği ve

toplumsal birlik oluşmasında basının yeri oldukça önemlidir. İşgal ve katı sansür ortamında Anadolu basını ile birlikte işgal altındaki İstanbul basını, basın tarihimizin yüz akı olarak değerlendirilebilecek bir mücadele vermiştir. Bu dönemde Kuvayı Milliyeci basın, Mondros Mütarekesi'nin imzalanmasının ardı sıra hemen harekete geçmiş, işgallere karşı sesini yükseltmiş ve Millî Mücadele'nin yurdun dört bir yanında kamusal destek bulmasını sağlamıştır (Tamer, 2010, s. 21). Benzer şekilde Millî Mücadele'yi başarılı kılan unsurun kamusal katılım olduğunu ve mücadele süresince alınan bütün kararlarda çoğulculuk anlayışına riayet edildiğini aktaran Çavdar (1999, s. 164-166), bu kararların kamuoyuna doğru, hızlı ve etkin bir şekilde aktarılmasında ise basının önemli bir misyonu yerine getirdiğini dile getirmektedir.

II. Dünya Savaşında ise, propaganda hız kazanmış, savaş stratejilerinin unsuru haline gelmiştir. Bu dönem basının; hem kamuoyu üzerinde bir konsolidasyon üretme işlevini yerine getirdiği bir dönem olurken, bazı zamanlarda da suskunluk sarmalına gönüllü olarak bürünme politikası güttüğü bir dönem olmuştur. Bunun en önemli örneği Hitler Almanya'sında görülmektedir. Çünkü savaş sırasında ordunun bir parçası olan gazeteciler hükümetlerin politikalarına uyum göstererek sansüre boyun eğmişlerdir (Mutlu, 2003, s. 188). Gazeteciler bu olağanüstü dönemlerde ülkelerinin çıkarları doğrultusunda yayın yapmaya zorlanmış ya da gönüllü olmuştur. Bu dönemin siyasal sistemleri açısından basını kontrol altına alma, kendi çıkarları doğrultusunda kullanma ya da baskılama niyetlerinin ardında; etkili bir spekülasyon aracı olarak kullanmak istemeleri yatmaktadır. Bu nedenle kontrol altında tutulmak istenen basın kamu tarafından haberlerin ve olayların takip edilmesini ve izlenmesini engellememiş, kamuoyunu istediği doğrultuda şekillendirmek adına kasıtlı olarak yanlış haberler iletmeye başlamıştır. Çünkü kişiler kendilerinden uzakta olanları haber aracılığıyla öğrenmekte ve davranışlarını ona göre ayarladıklarından davranışlar ve dayandırıldıkları bilgiler kasıtlı olarak değiştirilmektedir. Böylece basını belli bir görüşü savunma ve koruma aracı haline getirmişlerdir (Alemdar, 1981, s. 96).

4. KAMUOYU OLUŞUMUNDA İLİŞTİRİLMİŞ GAZETECİLİK

Genel itibariyle bütün savaş dönemlerinde düşmanın itibarını azaltmak ve zedelemek, düşmanı bir cani gibi göstermek, nefreti körüklemek, tarafsız ülkelerle kendini mağdur olarak gösterip dostane ilişkiler kurarak müttefik kazanmak için basın bir propaganda aracı olarak etkili bir şekilde kullanılmaktadır. I. Dünya Savaşı'nda cephedeki İngiliz gazeteci Sir Philip Gibbs'in "kendimizi orduyla öylesine özdeşleştirmiştik ki onların sansür koymasına gerek kalmadan biz kendi kendimize sansür koyuyorduk" açıklaması; savaş dönemlerinde basının bir propaganda aracı olarak kullanıldığına dair en iyi örneklerden birisi olmuştur (Özer, 1991). İkinci Dünya Savaşı döneminde George Orwell (2017, s. 123) da, "savaşın en korkunç özelliklerinin yani bütün savaş propagandalarının, bütün yaygaranın, yalanların ve nefretin savaşmayan insanlardan kaynaklandığını ve tüm savaşlarda askerlerin savaştığı, basının yaygara kopardığını ve gerçek vatanseverlerin son derece kısa propaganda tutarları hariç, cephedeki bir siperin yanına bile yaklaşmadığını" dile getirmesi bir kez daha savaşın

hegomenik güçler tarafından çıkarıldığı, basın bu güçler lehine gerçekleri saptırarak propaganda oluşturduğunu gözler önüne sermektedir.

1955-1975 yıllarında yaşanan Vietnam Savaşı sırasında da Amerikan basın organları savaşın Amerikan askerlerine ve ulusuna erkekliklerine ispat etme imkânı verdiği, Amerikan erkeklerinin her türlü tehlike ve acıya dayanabildiği temasını sık sık işlenmiştir. NBC televizyon muhabiri Garric Litley'in Vietnam'a çıkarma yapan Amerikan askerleri ile yaptığı haberde de "çıkarma hareketini gerçekleştiren deniz bahriyeli askerler mükemmel erkektir bunu kendileri de biliyorlar. Ancak her yeni çıkarma hareketi ve yeni muharebeler askerler için erkeğin ve bir askeri birliğin savaştaki performansı için bir testtir" sözleri üzerine Amerikan televizyon haberlerinde, ABD askerlerinin başarısızlık, yenilgi ve ölüme ait haberlerin verilmesinden bilinçli olarak kaçınılmıştır (Hallin, 1994, s. 46-49). Böylece bir toplumun siyasi ideolojisi ile toplumun cinsi kimliği arasında bir bağ kurulmuş Amerikan askerleri güçlü, kuvvetli bir gladyatör olarak sunulmuştur. Amerika'nın en önemli televizyonlarından olan ABC, CBS ve NBC'nin televizyon haber bültenlerine uyguladıkları iç sansür ile Amerikan halkı işkence gören Kuzey Vietnamlıları, yakılıp yıkılan köyleri, katliama uğrayan insanları, kan ve göz yaşlarını görmedikleri için savaş yansılısı tutum sergilemişlerdir (Mutlu, 2003, s. 221). Ancak bu durum Vietnam'a Amerika'ndan gönderilen asker sayısının artması, Amerikalıların gerçekleştirdiği Ted saldırısından sonra ABD'nin en güvenilir spikeri Walter Cronkite'nin "Vietnam savaşını ABD'nin kazanamayacağı yönündeki yorumu" (Kissinger, 2000, s. 650), ABD birliklerinin My Lai köyünde Vietnamlı sivillere uyguladıkları katliamın eski New York Birleşmiş Basın (New York Associated Press) Pentagon muhabiri Seymour M. Hersh tarafından ortaya çıkarılması, Pentagon belgelerinin hazırlanmasında görev alan Daniel Ellsberg tarafından yayınlanmasıyla (Williams, 1998, s. 188) Amerikan da barış yürüyüşleri, gösteri ve protestolar ülkeyi sarmış, halk savaşı onaylamadıklarını dile getirerek savaşın son bulmasına zemin hazırlamışlardır.

Vietnam savaşını kaybeden Amerikan yönetimi savaş sonunda "savaşın basının sorumsuz tutumları" ile kaybedildiğini açıklamış ve "basın bizi arkadan hançerlemese Vietnam savaşını kazanırdık" görüşü Amerikan yönetimi, siyaset bilimcileri ve halkı arasında yaygın görüş haline gelmiştir (Arik, 2013, s. 63). Bu nedenle Vietnam savaşında yaptığı hatayı tekrar gerçekleştirmek istemeyen Amerika Körfez savaşlarında önce "haber havuzu" sistemini sonra da "iliştirilmiş gazeteciliği" (Embedded Journalism) geliştirmiştir. Haber havuzu gazeteciliği, örtülü bir sansür türüdür. Sınırlı sayıda gazeteci grubunu içine alan bu sistemde muhabirler savaş ortamında ordu mensuplarıyla birlikte gezmekte ve havuzda toplanan filmleri, fotoğrafları ve haberleri kullanabilmektedirler (Yalçınkaya, 2008, s. 39). İliştirilmiş gazetecilik ise özellikle II. Körfez savaşında, Amerika'nın Irak'ı işgalinden sonra Irak'ta uygulanmaya başlanan bir başka gazete sansür türüdür. Ülkü Doğanay (2019), İliştirilmiş gazeteciliği, "savaş ve sıcak çatışma alanlarında, çatışmanın bir tarafındaki askerlerle hareket edip savaşı onların görüşü doğrultusunda yansıtan gazetecilik" olarak tanımlar. Rahmi Yıldırım (2008) yaşanan bu süreci; "Embedded'lik sistemine göre, haberciler, elli maddelik bir sözleşmeyi imzaladıktan sonra iki ile üç ay arası bir süre zarfında askeri kamplarda silah teknolojisi hakkında bilgilendirildiler ve işgalin psikolojik savaş cephesindeki görevlerine siyasi, ideolojik ve mesleki olarak hazırlandı ve cepheye sürüldüler. Usta asker yetkinliğinde bu gazetecilere bir de "embedded" dediler. Yani askeri birliğe gömülmüş, iliştirilmiş, ataçlanmış, yapııştırılmış,

yamanmış muhabir... Böylece gazeteci savaşın tanığı, gözlemcisi olmaktan çıkıp tarafı oldu. İmzaladığı sözleşme gereği, görevdeyken kendi aracını ve telefonunu kullanmıyor, yetkililerin onaylamadığı haber veya resim gönderemiyordu. Gazeteci gönüllü ya da gönülsüz işgal sırasında kamerasını kullanmıyor, işgali dürbünlü tüfeğin göz-gez-arpacık hattından gözlemleyip haberleştiriyordu. Bu muhabirlerin gönderdikleri haberler ve görüntüler stüdyodaki ve masa başındaki gönüllü embeddedler tarafından da steril hale getirilip yayına aktarılmaktaydı” sözleriyle aktarır.

Cüneyt Özdemir (2003, s. 63) ise “Onlarlaydım ama Onlardan Değildim” kitabında “Embedded gazeteciliği”yle ilgili şunları dile getirir: “İraktaki Körfez savaşlarında iki ayrı savaş vardı. Biri Iraklıların savaşı biri de Amerikalı ve İngilizlerin Savaşı... Arap Yarımadası bu savaşı Arapça yayın yapan haber kaynaklarından takip ediyorlardı. Bu haberlerde vurulan siviller, mülteciler, esir düşen, tecavüze uğrayan kadınlar, kimsesiz kalmış çocuklar, kan, vahşet ve Amerikalı yayınları yalanlayan yetkililer vardı. Amerikan ekranlarındaki haberlerde ise, askerlerin, isimlerine ölü ya da diri hiçbir şekilde yer verilmeyerek, geçmiş ve gelecekleri olmayan birer robot olarak tarif ediliyor. Hatta mekanik robotları anlatır gibi, askerlerin ilerleyişi anlatılıyor. Onların ekranlarında sadece yanana tanklar, arabalar ve silah sesleri var. Yani “Embedded haberler” bu haliyle vurdulu kırdılı Hollywood aksiyon filmlerine benziyor” diyerek basının kamuoyunu yönlendirmesindeki etkisi göz önüne seriliyor.

Yukarıdaki bilgiler ışığında “ilişkilendirilmiş gazetecilik” aracılığıyla Körfez savaşları Amerika’nın gözlükleriyle halka yansıtılmıştır. Savaşta kullanılan teknolojik silahların insanları hedef almayıp, cansız birer obje olan binaları, köprüleri, askeri tesisleri vurduğu yalanına başvuruldu. Özellikle 150 bin Iraklı askerin ölümüne ve 200 bin Iraklı askerin yaralanmasına rağmen televizyon ekranlarında vicdanı duygulara harekete geçiren açlık, susuzluk, hastalık, esaret, işkence gibi görüntülere yer verilmemiştir. Bilinçli bir şekilde insanlara aksettirilmeyen gaddarlıklar ve felaketlerle dolu savaş ekranlara kanın sıçramadığı, temiz bir video oyuna gibi sunmuş ve savaşın bütün ayrıntılarının tarafsız bir şekilde kamuoyuna aktarılması önlenmiştir (Mutlu, 2003, s. 316).

5. KORE SAVAŞI

“Chosen” (Sabah Serinliği) adıyla anılan “Kore” de Soğuk Savaşın en önemli siyasal gelişmesi yaşanmıştır. 1910 yılından beri Kore’ye hâkim olan Japonya, Meiji Restorasyonu çerçevesinde Uzak Doğu’nun tek hâkimi olmak için 1931 yılında Kore’yle yetinmeyip Çin ve Mançurya’ya saldırmış; II Dünya Savaşı başladığında Mançuya’yı ve Çin’in bir kısmını ele geçirmiştir. Bu dönemde Almanya’nın müttefikleri olan Japonya, Hitler’in Avrupa’yı ele geçirip, Moskova ve Stalingrad kapılarına dayanmasıyla Asya’nın en güçlü devleti konumuna yükselmiştir (Artuç, 1990, s. 20-22). Ancak Almanya’nın 1945 yılında Batı da teslim olmasıyla Yalta Konferansı’nda Japonların Kore’den çıkarılması kararlaştırılarak, bu görev Amerika ile Sovyet Rusya ordularına verilmiştir. Ardından Amerika Hiroshima ve Nagasaki’ye atom bombası atmış, Sovyet Rusya da Japonya’ya savaş açarak Japonya’nın 38. Paralenin kuzeyindeki Japon ordularını Sovyet Rusya askerleri, güneyindeki Japon orduları askerlerini de Amerika bölgeden çıkararak Kuzeyini Ruslar Güneyi Amerikalılar hâkim olmuş ve Kore “Kuzey” ve “Güney” olarak ikiye ayrılmıştır (Kore’de Türk Muharebeleri, 2012).

Amerikalıların Güney Kore'yi 1945 yılının Eylül ayında işgal etmesi ve askeri idare kurması, Sovyetlerin de Kuzey Kore'de Komünist hükümet kurması sonucu Moskova'da Dışişleri Bakanları toplantısı gerçekleştirilmiş ve Kore'de barışın sağlanması için beş sene için "Vesayet Hükümeti" kurulması kararlaştırılmıştır (Denizli, 1994, s. 17). Sözü edilen 5 sene sonunda bağımsızlığa sahip olacak Kore milletinin, seçecekleri organları iktidarını devretmeleri ve vesayet hükümetinin şeklinin tespit etmek için Amerika ile Rusya'nın ortak bir komisyon oluşturması istenmiştir. Ancak bu komisyon Kore'deki menfaatlerinin çakışması sonucu çıkmaza girmiş ve iki ayrı yönetim ortaya çıkmıştır (Gürün, 1983, s. 322). Amerika 1945-1947 yılları arasındaki görüşmelerden sonuç alamayınca 23 Eylül 1947'de Kore Sorununu Birleşmiş Milletlere Genel Kurulu'na taşımıştır. Genel Kurul da 1947 sonbaharında Rusya'nın karşı koymasına rağmen 9 üye ülke temsilcisinden oluşan "Birleşmiş Milletler Kore Komisyonunu" kurarak Kore'de genel bir seçimin yapılmasını onaylamışlardır. 31 Mart 1948'de Kore'de genel bir seçim yapılması beklenirken seçimler Sovyet Rusya'nın Komisyon üyelerine Kuzey Kore'ye girmelerine izin vermemesi sonucu seçimler Güney Kore'de gerçekleşmiştir. Başkent Seoul'de yapılan seçimler sonucu Kore Cumhuriyeti kurulmuş ve Cumhurbaşkanı Syngman Rhee olmuştur. Güney Kore'deki seçimlerden üç buçuk ay sonra Kuzey Kore'de seçime gitmiş ve Başkent Pyongyang'da Demokratik Halk Cumhuriyeti kurulmuştur. Güney Kore'yi tanımayıp Kuzey Kore'yi tanıyan Sovyetler ise 1948'de askerini birliklerini Kuzey Kore'den çekmiş, Amerikan Kuvvetleri de Güney Kore'yi boşaltmaya başlamıştır lakin 500 Kişilik Amerikan askeri danışma kurulu, Güney Kore ordusunu yetiştirmek için Güney Kore'de kalmıştır (Artuç, 1990, s. 26).

Avrupa'da komünizmi yayma istediğinde başarı elde edemeyen Sovyet Rusya tüm Kore'yi komünist idaresi altında birleştirerek tek ordu ve hükümet kurmak, Çin Mançurçasını güneyden kuşatmak, Japonya'nın güçlenip Rusya ve Çin'den uzak tutabilmek için ileri karakol olarak kullanmak istekleri ve (Yazıcı, 1963, s. 22) Amerika'nın kapitalizmin zayıflayacağından endişe duyması (Hobsbawm, 1993, s. 283) sonucu milli kuvvetleri zayıf, iki ülke arasındaki birbirine zıt siyasi rejim iyice kök salmış ve 25 Haziran 1950'de Kuzey Kore'nin Güney Kore'ye saldırmasıyla "Kore Savaşı" başlamıştır (Bektaş, 2002, s. 173). Kuzey Kore'nin Güney Kore'ye 25 Haziran günü saldırmasıyla Birleşik Amerika Hükümeti'nin isteğiyle Birleşmiş Milletler Genel Sekteri Tryqvie Lie'ye tarafında Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi toplanmıştır (Yazıcı, 1963, s. 23). Aynı gün New York'ta 14:35'te toplanan konsey, 9 lehte (Milliyetçi Çin, Küba, Ekvador, Mısır, Fransa, Hindistan, Norveç, İngiltere ve ABD) 1 çekimser oyla Kuzey Kore'nin 38'inci paralelin gerisine çekilmesini, çarpışmanın durdurulmasını ve Birleşmiş Milletler üyelerinin Güney Kore'ye yardım göndermelerini istemiştir. Hint delegesinin başkanlık ettiği Güney Kore delegesinin müşahit olarak katıldığı toplantıya Rus delegesi gelmemiştir (Toker, 1991, s. 50). Güvenlik Konseyi, 27 Haziran'da tekrar toplanıp Amerika'nın Kore'ye askeri yardım yapılması teklifini ileri sürmüş ve İngiltere, Fransa, Norveç, Milliyetçi Çin, Küba delegeleri tarafından desteklenmiştir. Bunun üzerine Amerikan Başkanı Truman deniz ve hava kuvvetlerinin Güney Korelilere yardım göndermesini, Milliyetçi Çin Hükümetinin, Çine karşı hareketlerini durdurmasını istemiştir (Yazıcı, 1963, s. 25). Sovyet Rusya'nın 27 Haziran'daki Konferansı da gelmeyip boykot etmesinden yararlanan ABD, Komünistlerin Çin'de kazandığı başarıyı ve kuzeydeki komünist rejimin güneye yayılmasını engellemek için (Hobsbawm, 1993, s. 291) Birleşmiş Milletlerin

başlattığı askerî harekât çerçevesinde 27 Haziran’da Güney Kore’ye birliklerini çıkartmıştır (Sönmezoğlu, 2010, s. 421).

5.1. Türkiye’nin Kore Savaşındaki Yeri

Kuzey Kore’nin, Güney Kore’ye 25 Haziran 1950’de saldırmasının arkasından ABD’nin isteğiyle toplanan BM Güvenlik Konseyi, Kuzey Kore’nin barışı bozduğuna karar vererek; “silahlı taarruzu püskürtmek ve devletlerarası barış ve emniyeti sağlamak için” Kore Cumhuriyetine yardım yapılmasını istemiştir (Burçak, 1998, s. 61). Türkiye de Birleşmiş Milletlerin Güney Kore’ye yardım çağrısını geri çevirmemiş, ABD’den sonra olumlu cevap veren ikinci devlet olmuştur (Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebe, 1975). Çünkü Türkiye’nin Kore Savaşı’na katılmasıyla, NATO’ya girme isteği arasında doğrudan bir ilişki bulunmaktadır.

NATO’ya ilk başvurusunu CHP döneminde, 11 Mayıs 1950’de yapan Türkiye, İngiltere ve NATO Bakanlar Konseyi tarafından kabul edilmemiştir (Yiğittepe, 2017, s. 51). Fakat sonrasında Demokrat Parti 14 Mayıs 1950’de iktidara geldiğinde; Türkiye’nin NATO’ya girme çabasını devam ettirmiştir (Gültekin, 2017, s. 132). Bunun temel sebeplerinden biri; Arap Devletlerinin kendilerinin saydıkları topraklarda İsrail Devleti’nin kurulmasını Batıların suçu sayması ve Türkiye’nin İsrail’i tanıyan ilk Müslüman ülke olmasından dolayı, İngiltere’nin Mısır, Irak ve bazı Orta Doğu ülkelerinden oluşan Akdeniz İttifakı’nın, İsrail ile Arap Devletleri arasındaki gerginlik yüzünden gerçekleşmemesidir (Gönlübol, 1996, s. 228). İkinci sebep ise, II. Dünya Savaşında Sovyet Rusya’nın girdiği ülkelerde komünizm yaymada başarılı olması, savaş sonrası Sovyet yöneticilerinin Türkiye- SSCB arasına imzalanan dostluk anlaşmasını geçersiz sayması, boğazlar konusunda yeni düzenlemeler yapılmasını istemesi ve Doğu Anadolu’dan toprak talebinde bulunması gibi Rusya’nın izlediği realist politikalar Türkiye’yi dünyada yalnız kalmaktan korkmuş olmasıdır. (Uslu, 2000, s. 18). Türkiye’de ülke topraklarının savunmasını kolaylaştırmak, Türk ordusunu modernize edebilmek ve komünizm yayılmasını durduracak güç olarak ABD’yi görmüş ve batı Avrupa ile kuzey Amerika’nın oluşturduğu güvenlik şemsiyesi altında girmek istemiştir (Oran, 2002, s. 543). Bu nedenle güvenliğini sağlamak için tek yolun NATO’ya girmek olduğunu düşünmüştür.

Türkiye Cumhuriyeti’nin Kore Savaşı’na katılmasının bir nedeni de Özateş’e göre (2010, s. 131) Türkiye’nin Atatürk’ün “Yurtta Sulh, Cihanda Sulh” anlayışla oluşturduğu barış yanlısı tutumunu sadece ülke içinde değil, ülke dışında da benimsediğini, tüm dünyaya barış yanlısı bir politika öngördüğünü göstermek istemesidir. Bu gelişmeler ışığında Demokrat Parti Kore Savaşını diplomasi açısından kaçırılmayacak bir fırsat olarak görmüş, eğer Kore Krizinde Birleşmiş Milletlere destek verirse, NATO’nun kapılarının Türkiye’ye açılacağını düşünmüştür (Birand & vd., 1995, s. 86). Bu nedenle Başbakan Adnan Menderes’in Yalova’daki yazlığında Cumhurbaşkanı Celal Bayar başkanlığında, TBMM Başkanı Refik Koraltan ve Genelkurmay Başkanı Nuri Yamut’un katılımıyla Bakanlar Kurulu toplantısı yapılmış, TBMM’ye ve muhalefete danışılmadan 25 Temmuz 1950’de Kore’ye 4500 asker gönderileceğini açıklamıştır (Oran, 2002, s. 545).

Muhalef partiler iktidarın Kore Savaşı’na asker gönderme kararında herhangi bir mahsur görmemiş, sadece alınan kararının usulüne muhalefet etmiştir. Çünkü CHP Genel Sekreteri

Kazım Gülek, “dünyada barışın BM ortak korunma cephesi ile sağlanacağını” ; Millet Partisi Genel Başkanı Hikmet Bayur ise, Türk askerlerinin kendilerine verilen görevi layıkıyla yerine getireceğini inandıklarını belirtmişler, lakin askeri birliğimizin fiilen savaşa gönderilirken, meclisin toplantıya çağrılmadığını, muhalefete danışılmadığını ve kamuoyunun hazırlanmadığına dikkat çekmişlerdir. Böylece Demokrat Parti başta olmak üzere muhalefet grubunun da desteğiyle Türkiye’yi sonunun belli olmadığı bir karanlığa itmiştir (Burçak, 1998, s. 62).

Zafer Gazetesi’nin 27 Mayıs 1950 tarihli sayısına bakıldığında Kore’ye asker gönderme kararıyla siyasal düzeyde büyük bir risk alan Demokrat Parti iktidarının, aldığı kararın meşruluğunu sağlamlaştırma yolunda kamuoyunda bazı psikolojik algılar oluşturmaya çalıştığı görülmektedir. Öncelikle, Atatürk’ün “komünizm her görüldüğü yerde ezilmelidir” sözünü temel alarak her komünist Moskof ajanıdır diye bir söylem oluşturulmuştur. Demokrat Parti Ankara Milletvekili Hamit Şevket İnce de “hür milletleri esarete sürükleyen, yıkıcı ideolojinin köklerini yok etmek için, hükümetçe kat-i kararlar alınmasını” gerekli olduğunu belirtmiştir. Diyanet İşleri Başkanı Ahmet Hamdi Aksedi ise, Cumhuriyet Gazetesi’nin 26 Ağustos 1950 tarihli sayısında din ile komünizm üzerine beyan ettiği fikirlerinde; “Komünistlik ideolojisinin, hangi şekilde olursa olsun İslamiyet’in reddettiğini, komünizme karşı en kudretli silahın iman olduğunu, hakiki bir Müslümanın komünistlik fikirleri ve icraatlarıyla bağlantısının olamayacağını, komünistlikte, insan hakları, can ve mal güvenliği, aile kudsiyeti anlayışını görmediğini” söyleyerek komünist bir kişinin dini olarak yanlış yolda olduğunu belirtmiştir. Cumhuriyet Gazetesi’nin 27 Ağustos 1950 tarihli sayısında yılanan Ahmed Ayata; Elektrikli, Motorlu Taşıt İşçileri Sendikası’nın düzenlediği, basın toplantısında yaptığı açıklamada komünizmi din, aile, inanç ve ahlak tanımayan bir rejim olarak tanımlamıştır.

Mümtaz Faik Fenik, Zafer Gazetesi’nde “dünya çapında karar” başlığıyla yazdığı yazıda Demokrat Parti’nin Halk Partisi gibi bir savsaklama, oyalama siyaseti gütseydi milletlerarası arenada yalnız kalacağını, Amerika’nın Kore savaşına girmeyen devletlerde yardımı kestigi gibi Türkiye’ye yönelik askeri, siyasi, ekonomik yardımlarını kesebileceğini” söylemiş ve Demokrat Parti’nin çok yerinde karar verdiğini dile getirerek savaşa katılımı bir kez daha meşrulaştırmış, gerekli ve haklı olarak basında yer almasını sağlamıştır. Kore’ye gidecek yeni birliğin 4 Şubat 1950’de seçimi sırasında on binlerce insanın gönüllü olarak başvurmasının sebebi arasında din ve millet düşmanı bir rejimle savaşacakları düşüncesinin oluştuğunu söylemek doğru olacaktır. Bir önceki bölümde de belirtildiği gibi Kore Savaşı, Türkiye’de Soğuk savaşın iki önemli gücü olan ABD ve Rusya arasındaki çekişmeden, siyasi ilişkiden bağımsız olarak devletin basın organlarıyla oluşturduğu propaganda sonucu giden askerler, “din düşmanı” rejim savunucu bir devletle çarpışmaya gitmiştir. Türkiye, Kore Krizinde ABD’ye yaptığı bu büyük yardımlar sonucu yani “ödediği kan bedeliyle” 16 Şubat 1952’de Atlantik Paketi’na sokmayı başarmıştır (Eroğul, 1990, s. 69).

5.2. Kore Savaşında Türk Basını ve Kamuoyu

5.2.1. Yöntem

Çalışma, günümüzde “dilbilimin etkisiyle bağlantılı konuşma ya da yazma birimi (Kocaman, 2011, s. 1) anlamına gelen eleştirel söylem çözümlemesi yöntemiyle yapılmıştır.

Söylem üzerinde çalışan birçok dilbilimci farklı eleştirel söylem çözümlemesi yöntemi geliştirerek, analiz nesnesi olan metinleri bu perspektiften değerlendirme yoluna giderek çözüme kavuşturmuşlardır. Kavramın anlaşılması açısından sözcük kökeninin incelenmesi yararlı olacaktır. Bu noktada gerçek anlamda “discurrere”, yani “oraya buraya koşuşturma”, “gidiş gelişler” veya “uzaklaştırma, eritme, yayılma”; mecazi anlamda ise “bir yörünge etrafında dönen”, “düzenli düşünce”, “karşılıklı iletişim” “konuşma”, “görüşme” (Sözen, 2014, s. 17) anlamına gelen söylem aslında bizim içinde bulunduğumuz durumların ifadesidir. Çünkü söylem çözümlemesinin üç özelliği söz konusudur; Birincisi söylemin sosyal olma özelliğidir ki bu özellik kelimelerin ve anlamların nerede, kim tarafından, kimin için kullanıldıklarına bağlı olarak, sosyal ve kurumsal ortamlara göre anlamları değişiklik göstermektedir. İkinci özelliği, söylemin birbirine zıt söylemsel yapılardan oluşmasıdır. Üçüncü ve son özellik ise, birbirinden farklı ve çatışan söylemler olabildiği gibi söylemlerin belli bir hiyerarşi içinde yapılandırılmış olmasıdır. Buradaki çatışma ve hiyerarşi olguları, iktidar biçimiyle bağlantılıdır. Söylemlerin inşa edilmesinde ve iktidar kullanımı arasındaki kurumsal bağda iktidar kavramı önemli bir yere sahiptir (Punch, 2005 , s. 216). Yani şeylerin hiyerarşi, çatışma ve sosyal yapı içinde iktidarla kurduğu bütün yöntem ve tarz bireyin yaşadığı toplumda söylemleri üretmektedir. Bu bağlamda söylem analizi, sosyolinguistik çalışma, metin analizi, sosyal analiz ve bütün analiz türlerini içinde barındıran refleksif yani eleştirel bir analizi ifade etmektedir. Refleksifiteye bağlı olarak eleştiriye ve öz eleştiriye açık olan analizin nesnesi de sözlü, sözsüz ve yazılı metinlerdir (Sözen, 2014, s. 79). Bu noktada eleştirel söylem analizi, modern toplumlarda, analiz nesnesi olan metinlerde, “kim nasıl konuşuyor”, “kim nasıl dinliyor ya da susuyor”, “kim nasıl yazıyor ya da okuyor” gibi “belirsizliklere” odaklanarak, toplumsal güç ilişkilerindeki linguistik ölçüleri ve semiyotik görüşleri açığa çıkarmaya çalışan sosyal süreç ve problemleri ele almaktadır (Sözen, 2014, s. 140).

Kuramın en önemli savunucularından olan Teun Van Dijk’a (1993, s. 253) göre eleştirel söylem analizi, toplumsal yaşamda güç, iktidar, sınıf farkı, cinsiyet, ideoloji, çıkar, kazanç gibi sosyal ve siyasi içerikli konuların, medya metinleri içerisinde, dilsel kurgulamalar yoluyla nasıl yeniden yansıtılıp, işlendiğini ortaya koyan bir türdür. Van Dijk (Devran, 2010, s. 64-65) haber söylem çözümlemesi, metnin içeriği, retorik ve semantiğini kapsamaktadır. Onun haber söylem çözümlemesi makro ve mikro yapı olarak iki analitik bir ayrıma dayanmaktadır. Bu bağlam perspektifinde mikro yapı da haber konuları ayrıntılı işlevleri belirleyen geleneksel bir kategoriye göre yani şema ile düzenlenir. Belirlenen bu hiyerarşik şema ile metnin sesleri, sözcükleri, cümle yapıları ve anlamları ele alınmaktadır. Makro yapı çözümlemelerinde ise, metnin ana konusu, tematik yapısı, semantik yapısı, gibi söylemsel boyutlar ele alınmaktadır. Diğer bir ifadeyle metnin bölümleri ve paragrafları arasında söylem üzerine odaklanılmaktadır. Şöyle ki, makro yapının bir alt başlığı olan tematik yapı, başlık, haber girişi, ana olay, spot ve fotoğraf gibi kategorilerden oluşur. Bu da metnin içerisinde en üst düzey konudan en alt düzey konuya ya da en baştaki konudan en alttaki konuya kadar sebep sonuç ilişkisine bağlı, belli hiyerarşik düzen içerisinde metnin paragraflarına birer cümle ile değinilerek metinde “neyin”, “nasıl” dile getirildiği genel hatlarıyla ortaya konulmasını ifade etmektedir. Şemantik yapı çözümlemesinde ise, ardalın ve bağlam bilgisi çerçevesinde olayda geçen konuşma, olay sırasında yaşanan davranışsal tepkimelerin nasıl ele alınıp yansıtıldığı ve olayın geçmişine ilişkin arka planına yer verilip verilmediğiyle ilgilenir. Mikro yöntem metnin de ise, metnin ses,

cümle yapısı ve anlamlarını kapsayan söylem stili ele alınarak, aynı konunun farklı tarzda nasıl ifade edileceği üzerinde durulur. Aynı zamanda sözcük bağlamında sözcüklerin düz ve yan anlamlarının ne olduğu vurgulanırken, benzer anlamlara sahip sözcüklerin yerine neden o sözcük öbeklerinin tercih edildiği belirlenmeye çalışılır. Cümle düzeyinde ise, cümlelerin aktif, pasif, basit ve karmaşık olup olmadığı üzerinde durulur ve kullanılan bu sözcük ve cümle öbeklerinden de söylemde bulunanın eğitim düzeyinin ne olduğu konusunda önemli bir gösterge sağlanmaya çalışılır. Metinlerin sözcüksel boyutu haber söylemlerinin analizinde özellikle irdelenmelidir. Çünkü yazarın ideolojisinin ne olduğu kullandığı sözcük tercihinde ortaya çıkmaktadır. Sonuç olarak eleştirel söylem çözümlemesi yapılarında hem söylem analistleri hem de dilbilimciler anlama odaklanmaktadır. Çünkü dil insan ilişkilerinin etkin aracıdır. Bu araç sayesinde toplumda bireyler arasında diyalog kurulmakta, kurulan diyalog aracılığıyla hangi ideolojik görüşün savunulduğu, güç ve iktidar ilişkilerinde anlamın nasıl tekrar tekrar inşa edildiği ve işlendiğine ortaya çıkmaktadır. Dil yoluyla üretilen her bir söylem var olan diğer söylemlerin söylemidir. Yani söylem birikerek kesintisiz ilerlemekte ve insan yaşamındaki pratikleri aktarmaktadır.

Bu çalışmada 1950’li yıllarda yaşanan Kore Savaşı’nda Amerika’nın önderliğindeki ittifak grubuna yardım etmek isteyen Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti’nin kararını meşrulaştırmak için nasıl bir kamuoyu oluşturduğu üzerinde durulmuştur. Çalışmanın odak noktasında ise, Kore Savaşı sürecinde basının kamuoyunu etkileme ve oluşturma potansiyelinin nasıl gerçekleştiğini ortaya koymak amaçlanmıştır. Özellikle savaşa katılma kararı öncesinde ve sonrasında yaşanan dönemde hükümetin kamuoyu oluşturmak için nasıl bir çaba harcadığını göstermek amaçlanmıştır. Bunun için dönemin ulusal düzeyde yayın yapan Zafer, Cumhuriyet, Vatan, Akşam, Ulus, Tasvir, Hürriyet ve Milliyet gazeteleri içinden bir örneklem oluşturulmaya çalışılmıştır. Bu doğrultuda 1924’te Mustafa Kemal’in önderliğinde çıkartılıp Demokrat Parti iktidara geldiğinde hükümetin görüşleri doğrultusunda yayın yapan Cumhuriyet Gazetesi (İnuğur, 1992, s. 64) ile 1949 yılında Demokrat Parti’nin görüşlerini savunmak için çıkartılan Zafer Gazetesi (Kabacalı, 2000, s. 199) örnekleme dahil edilmiştir. Konuya farklı bakış açıları katmak, dönemin psikolojik algısının anlaşılması ve Kore Savaşı’nda muhalif partilerin duruşunun çözümlenmesi için de tek parti iktidarının savunucu ve CHP’nin yayın organı olan Ulus Gazetesi (İnuğur, 1992, s. 222) ve Demokrat Parti’ye yönelik siyasi polemikten kaçınan Akşam Gazetesi (Topuz, 1973, s. 170) eklenmiştir. Oluşturulan bu örneklem üzerinden Birleşmiş Milletlerin isteği üzerine Kore’ye yardım kararı alan Demokrat Parti iktidarının, kararını meşrulaştırmak için nasıl bir kamuoyu oluşturduğu, kamuoyunun oluşmasında hangi yöntem ve stratejileri kullandığı, alınan kararlara muhalefet grupların nasıl tepki verdiği ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bunları kavrayabilmek için Türkiye’nin 5000’den fazla asker göndereceğini açıkladığı 25 Temmuz’dan kararın etkisinin devam ettiği 25 Ağustos tarihleri arasındaki gelişmeler tesadüfi örneklem yöntemiyle seçilmiştir.

Ayrıca analiz edilen haberler için Selçuk Üniversitesi Prof. Dr. Erol Güngör Kütüphanesi ve Ankara Milli Kütüphane’de bulunan gazete arşivlerinden faydalanılmıştır. Analiz edilecek haberler bir aylık süre içinde her gün baz alınarak sadece muhalefetin nasıl bir tutum sergilediği ve Demokrat Parti’nin kamuoyu oluşturma çabalarını barındıran ve bu doğrultuda kaleme alınan haberler seçilmiştir. Ele alınan soruna ilişkin gazetelerden bazıları aynı güne ait olan toplamda tespit edilmiş 100 haberden, 32 haber analizi edilmeye uygun

görülmüştür. Tespit edilen diğer haberler seçilen haberlerle benzer başlık ve görüşü yansıttığı ve tekrara düşmemek için örnekleme dâhil edilmemiştir. Analiz edilen haberlerde Kore Savaşına yönelik hangi grupların ötekileştirildiği, olay ve olgular karşısında muhalefet ve iktidarın görüşlerinin nasıl temsil edildiği saptanmaya çalışılmıştır.

5.2.2. Analiz

Bu bölümde Kore Savaşı sırasında Türk kamuoyunu yönlendirmek için nasıl başlıklar kullanıldığı, alıntılar, ifade edilmek istenen söylemler incelenecektir.

“Kore’ye 4,500 asker veriyoruz” (Zafer, 26.07.1950) başlıklı haberde Kore’ye asker gönderme kararının Bakanlar Kurulunda onaylanıp, Birleşmiş Milletlere telgrafla bildirildiği haberleştirilmiştir. Haberde gönderilenlerin “4,500 asker” olduğu özellikle belirtilerek, sayının çokluğuna ve gönderilenlerin silah kullanmayı, taarruz yapmayı bilen eğitilmiş kişiler olduğu özellikle vurgulanmıştır. Haber yüklemine tercih edilen “veriyoruz” fiili Türkiye’nin bu kararı herhangi bir zorlama olmadan, kendi özgür iradesiyle aldığı karar ima edilmiştir. Ayrıca haber içeriğinde “Birleşmiş Milletler Paktından doğan taahhütlerine ve güvenlik konseyinin kararına uymayı vebilen Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti” ifadeleriyle Kore Savaşında dış politikada Birleşmiş Milletlerden bağımsız hareket edilmediğini, emir ve yasaklarının bir görev anlayışı içinde yerine getirildiği belirtilmiştir. Bu tip anlatımlar haber söyleminde Türkiye’nin Birleşmiş Milletler bünyesinde uyumlu ve güvenilir bir müttefik olduğu düşüncesini meşrulaştırmak için sık sık kullanılmıştır. Haber yapılarında kullanılan bu kelimeler ve tercih edilen cümle yapıları, siyasal iktidarın almış olduğu Kore’ye asker gönderme kararını meşrulaştıran bir söylemin oluşmasını da kolaylaştırmıştır. Haber söyleminde Türk askerlerinin köreye neden gittiği, ne için savaşıacakları gibi detaylara ilişkin bilgilerin verilmemesi ardaan ve bağlam bilgisinden yoksun bir metnin oluşmasına neden olmuştur. Ayrıca haber söyleminin oluşum sürecinde tek yönlü bir kaynak kullanımının tercih edilmiş olması, haber söyleminin alternatif söylem çerçevelerine açıklığını engellemiş ve haberin tek boyutlu bir söylemsel çerçevede oluşmasına neden olmuştur.

“Karar her yerde çok iyi karşılandı” (Zafer,27.07.1950) başlığıyla yayınlanan haberde ise, Türkiye Milli Talebe Federasyonundan Can Kırac’ın savaşa katılmayı destekleyen açıklamaları ön plana çıkarılmıştır. Kırac’ın “hak ve hürriyet yolunda adım atan bir milletin evlatları olmaktan gurur duyuyoruz”, “bizde söz namustur”, “bütün Birleşmiş Milletler üyeleri bizim bu kararımızdan cesaret almalı” gibi ifadeleriyle, savaşa katılma kararı olumlanırken, haber söyleminde savaşın gerekçesi ve Türkiye’nin neden savaşta yer aldığını açıklayan ifadelerden ısrarla kaçınılmıştır. Bu eksende haberde ardaan-bağlam bilgisinden yoksun bir söylemsel çerçeve üretilmiş ve haber kaynağı olarak tek yönlü bir kaynak tercihi gerçekleşmiştir. Bu sayede haber metninde alternatif bir bakış açısının gelişmesine izin verilmezken, Türk hükümetinin Kore’ye asker gönderme kararının her kesimdeki kurum ve kuruluşlarca onaylandığı, kararın kamuoyunda olumlu bir tesir bıraktığı, Türk halkının cesur, verdiği sözde duran bir millet olduğu söylemi inşa edilmek istenmiştir. Kelime tercihlerinde bu söylemsel çerçeveyi meşrulaştıracak bir bakış açısının oluşmasına dikkat edilirken, alınan kararın kamuoyu tarafından algılanması için milliyetçilik ekseninde bir anlatının inşasına önem verilmiştir.

“Kore harbine katılmamız askerlik bakımından büyük bir kazançtır” (Zafer, 28.07.1950) başlıklı Çaka'nın yazdığı köşe yazısında harp tecrübeleriyle orduların değerinin ölçüleceği haberleştirilmiştir. Bu bağlamda yazı Kore Savaşına katılımı bir “tecrübe kazanımı” olarak sunmayı öncelerken, köşe yazısının söyleminde savaşa katılımın gerekçesi üzerinde hiç durulmamış, olayın ardalanına dönük hiçbir detaya yer verilmemiş hatta yazar bu tip bilgileri vermektan ısrarla kaçınmıştır. Yazının başlığına kadar taşınan “Kore harbine katılmamız askerlik bakımından büyük bir kazançtır” ifadesi, metnin bu doğrultuda anlamsal bir kapanmaya tabi tutulduğu, alternatif okuma süreçlerine yapısal düzeyde kapatıldığını göstermektedir. Kurtuluş Savaşı'ndan bu yana taarruza girmeyen Türk ordusunun ve askerlerinin vatan topraklarına geri döndüklerinde harp gören bir öğretmen olacakları, yeni silah, yeni malzeme ile yeni prensiplerle yurt savunmasını mükemmel bir şekilde gerçekleştirecekleri metinde bütüncül bir şekilde düzenli olarak ifade edilmiştir. Yazıda savaş gibi ölümcül boyutları olan bir olayın, bir deneme-öğrenme süreci olarak kurgulanması, yazının Kore Savaşına ilişkin kamusal farkındalığı sınırlı bir düzeyde tutmaya yönelik bir anlatı yapısına sahip olduğunu kanıtlamaktadır. Ayrıca metinde bu durum Türkiye'nin ordu gücünü kanıtlamada bir basamak olduğu söylemiyle meşrulaştırılmak istenirken, savaşa yönelik hiçbir açıklama yapılmaması ve savaş gibi oldukça ciddi bir konunun sadece askeri bir eğitim gibi kamuoyuna sunulması sorunsallaştırılmamıştır.

"Hükümetin aldığı karar anayasaya uygundur" (Zafer, 01.08.1950) başlıklı haberde 26 Temmuz 1950 tarihinde alınan Kore Savaşına katılma kararının muhalefet tarafından Anayasaya uygun olmadığı eleştirilerini geçersiz kılmaya yönelik bir haber söylemi inşası söz konusudur. Haber metni içinde muhalefetin eleştirilerinin gereksiz eleştiriler olduğu yönünde bir düşünce gazete tarafından sık sık dile getirilerek, gazete haberin kaynak ve bilginin doğrulanması sürecini üstüne almıştır. Bu doğrultuda haber söylemi belirgin bir şekilde hükümetin aldığı kararı olumlayan bir bakış açısının oluşmasına da izin vermiştir. Haber söyleminde muhalefetin konuyla ilgili açıklamalarına kısmi olarak yer verilmiş ardından gazete hükümetin almış olduğu kararın haklılığına vurgu yapan, yan anlamlı cümle yapıları metnin anlamsal çerçevesini oluşturmak için sık sık kullanmıştır. Haber başlığında "uygun" ifadesinin kullanılması, hükümetin aldığı kararda anayasaya aykırılığın söz konusu olmadığını meşrulaştıran bir düşüncenin oluşmasını da mümkün kılmıştır. Haber metninde alınan kararın harp değil, barışı korumak olduğu belirtilmiş ve hükümetin meclise harp ilanı gerektiren görevlerde başvurulmasının gerekli olduğu, harp söz konusu olamadığı için kararda herhangi bir kanunsuzluğun olmadığı belirtilerek metinde geniş çapta bu düşünceye yer verilmiştir. Ayrıca haberde üretilmek istenen düşünceye uygun bir kaynak tercihi yapılarak; Kamu Hukuku hocası Profesör Leon Duguit'nin "eylem ve uygulamada meclisi harp ilanı kararına sevk etmek hükümetin elindedir" sözlerine yer verilerek karar vermede tek yetkilinin hükümet olduğu yasal bir perspektif üzerinden işlenmiştir. Bu durum haber söyleminin inandırıcılığını yanlı kaynak kullanımı sayesinde kolaylaştırmış, haber söyleminde alınan kararının haklılığı bir kez daha meşrulaştırılmaya çalışılmıştır. Bu tanımlamalardan da hükümetin harbi değil, sulhu amaçladığı bunun için yardım gönderildiği düşüncesi meşrulaştırılarak, muhalefetin söylemlerini cerh eden bir tanımlama oluşturmuştur.

“Mümtaz Faik Fenik'in yazdığı "Atlantik Paktı ve Türkiye" (Zafer, 04.08.1950) başlıklı köşe yazısında ise, Türkiye'nin Atlantik Paktına şimdiye kadar alınmamasının sebebi olarak

eski hükümetin uyguladığı savsaklayıcı dış politikanın sebep olduğu metnin söyleminde ön plana çıkarılmıştır. Metnin söyleminde ısrarla kabine içinde çok zıt fikirler olmasına karşın sadece Başbakan Şemsettin Günaltay'ın "Atlantik Paktına girmemizin ameli hiçbir faydasının olmadığı söylemesi" ve Necmettin Budak'ın "Akdeniz Paktı kadar gerekli değil" ifadelerine yer vererek geçmiş dönemdeki başarısızlıklar hikayesel bir anlatım üzerinden aktarılmıştır. Bu anlatı sayesinde metinde inşa edilmek istenen söylem ironi ve alaya alıcı bir çerçevede üretilmiştir. Bu inşa sürecinde kullanılan kelime tercihleri de, metnin genel söylemini pekiştiren ve belirgin bir söylemsel çerçeve oluşturan bir bakış açısıyla kullanılmıştır. Metinde siyasal rekabete yönelik unsurlar da söylemin genelinde ön plana çıkartılarak, Atlantik Paktına katılım siyasi bir başarı şeklinde sunulmuştur. Bu bağlamda Cumhuriyet Halk Partisi iktidarının önceki dönemde almış olduğu kararlar olumsuzlanarak aktarılırken, savaşa katılım süreci metinde planlı bir şekilde görmezden gelinmiştir. Ayrıca metinde Demokrat Parti'nin başarısı olarak sunulan savaşa katılım süreci, tercih edilen yanlı bir kaynak kullanımı ile Amerikan senatörünün sözleri üzerinden olumlanarak açıklanmıştır. Bu noktada metnin söylemsel çerçevesine uygun şekilde Cumhuriyet Halk Partisi iktidarının başarısızlıkları ön plana çıkarılarak, Kore Savaşına katılma kararı bir başarı ekseninde sunulmaya çalışılmıştır.

"Eğer üçüncü cihan harbi mukadderse" ve "Kore'ye yardım kararımıza ait yeni açıklama" (Zafer, 07.08.1950) başlıklı haberlerde Atlantik Paktına girmemizin de Kore meselesindeki gibi barışı korumanın amaçlandığı haberleştirilmiştir. Haber metninde Milliyet Gazetesi yazarı Ali Naci Karacan'ın Başbakan Adnan Menderes'le yaptığı röportajdaki soru ve cevaplar geniş çapta ele alınmış, haberin söylemi alınan kararı ve Atlantik Paktı'na katılımı olumlayarak aktarmayı tercih etmiştir. Haber metninde üçüncü cihan harbi söz konusu olduğunda Türkiye'nin nazik ve ehemmiyetli bir durum arz edeceği üzerinde durulmuş ve haberin devamında Türkiye'nin Atlantik Paktına girmesiyle Paktın kurduğu emniyet ve savunma sisteminde yeni bir güç unsuru olacağı vurgulanmıştır. Adnan Menderes'in bütün aktarımları boyunca, tercih edilen kelime kalıpları, ifadeler ve sıfatlar; haber metninde Kore Savaşı'na katılımın olumsuz yönlerini ısrarla gizlerken, Türkiye'nin bağımsız bir ülke olarak bu süreci uluslararası ilişkiler ekseninde kendi çıkarlarına uygun şekilde yürüttüğü düşüncesi meşrulaştırmak istemiştir. Ayrıca bu açıklamalar ara başlık ve haber spotu olarak ön plana çıkarılmış ve gazetenin üretmek istediği anlam bütüncül bir söylemsel çerçeve üzerinden, genel ve pozitif bir anlatı yapısına dönüştürülmüştür.

"Türk gücü barış ve ideali" (Zafer, 07.08.1950) başlıklı haberde Türkiye'nin Atlantik Paktına başvurusu, hangi devletlere başvuruda bulunduğu ve devletlerarası ilişkiler bölgesel ve global tutarlılık içinde haberleştirilmiştir. Haber metninde barışta olduğu gibi savaşta da her şeyin başının cesaret olduğu ön plana çıkarılarak, Türk askerlerinin de cesaret ve kahramanlık duygularının fazla olduğu haber metninde sık sık vurgulanmıştır. Ayrıca Türk askerinin pakta girince hem memleketini hem de paktın ehemmiyetini kuvvetle sağlayacağı yönünde oluşturulan anlatı yapıları yoğun biçimde kullanılmıştır. Bu bağlamda haber söylemi kelime tercihlerinden anlatı yapılarına kadar çok geniş bir düzlemde bir kahramanlık hikayesine dönüştürülerek, alınan savaş kararını sorgulatmayan bir söylemin haber metninde üretilmesi mümkün olmuştur. Alınan karara, savaşa ve Atlantik Paktına ilişkin detaylı bilgilerin verilmediği metinde, haber yazımı için kısa cümleler ve kahramanlık vurgusunu barındıran basit bir anlatı yapısı araldan ve bağlam bilgisinden yoksun olarak ele üretilmiştir.

"Kore'ye gidecek erlerimiz hazırlanıyor" (Zafer, 10.08.1950) başlıklı haberde askerlerle birlikte Kore'ye gidecek imamların durumu haberleştirilmiştir. Haber metninde Diyanet İşleri Başkanının emriyle İstanbul ve Ankara'dan seçilen 4 tabur imamının Milli Savunma Birliğinin emrine verileceği ve tanınmış imamların gönüllü olarak başvuruda buldukları aktarılmıştır. Haber metninde Türk askerinin manevi olarak desteklediği, Kore Savaşı'nın dini bir boyutunun da olduğu yönünde bir söylemsel çerçeve oluşturulmak istenmiştir. Ayrıca zihinsel haritalar ve sosyal- kültürel bağlam içerisinde gönderilen kişilerin "imam" statüsü vurgulanarak, askerlere dini bilgi vererek telkinlerde bulunulacağına ilişkin anlamlar göstermektedir. Haber metninin genel söylemsel çerçevesinde, Kore Savaşı'na dini bir anlam atfedildiği, askerilerin savaşa katılımını da dini retorik üzerinden meşrulaştırma çabası olduğu gözlemlenmiştir.

"İçişleri Bakanının dün verdiği beyanat" (Zafer, 15.08.1950) başlıklı haberde Bakanın Komünizmle mücadele, muhtar seçimleri ve atama yapılmamış valiliklere ilişkin yapmış olduğu açıklamalar haberleştirilmiştir. Haber spotunun inşasında bakanın açıklamaları doğrudan alıntılanmış, bazı ifadeler spotta işlenerek haber kurgusunun bakanın açıklamaları doğrultusunda oluşması mümkün kılınmıştır. Haberin Kore Savaşı'na ilişkin değerlendirmeleri özellikle komünizmle mücadele edilmesi ekseninde aktarmış olması, haber söyleminin savaşa ilişkin ardaan-bağlam bilgisinden yoksun şekilde çerçevelendiğini göstermektedir. Haberin genel söylemsel çerçevesinde ön plana çıkarılan komünizm karşıtlığı, tercih edilen kelime kalıpları ve etken cümle yapıları ile komünizmin memleket ve vatan için ihanet olduğu şeklinde aktarılmış; bu çerçeveyi pekiştirmek için haber kaynağının açıklamaları ile de söylem desteklenmiştir. Bu bağlamda haber söylemi bütüncül ve planlı bir şekilde Kore Savaşı'nın sebebi olarak komünistleri işaret eden ve genel anlamda komünistliği suçlayan bütüncül bir uyumun olduğu anlatı yapılarıyla meşrulaştırılmak istenmiştir. Ayrıca bu genel anlatıyı desteklemek için; haber metninin ilk üç paragrafında her türlü kötülüğü komünizmle ilişkilendirerek komünistlere yönelik olumsuz bir akış açısı üzerinden "öteki" pozisyonun yerleşmesini sağlamıştır.

"Kore'ye yardım ve Türkiye" (Zafer, 16.08.1950) başlıklı haberde Demokrat Parti Sivas Millet Vekili Sedat Zeki Örs'ün Kore Savaşı'na asker gönderme kararından duyduğu kıvanç hikayesel bir dille haberleştirilmiştir. Haber metninde kaynağın aktarımlarından yola çıkılarak Birleşmiş Milletlerle ortaklaşa gerçekleştirilen bu cihan harbinde birlikte hareket etmekten gurur ve heyecan duyulduğu sık sık yenilenmiştir. Ayrıca bu açıklamalar genel bir hale getirilerek "Alınan karar yalnız cesurane değil aynı zamanda pek müdebbiranedir" şeklinde spot başlığında ön plana çıkmıştır. Bu tanımlama ile haberin genel söylemsel çerçevesinde Kore'ye asker gönderen Türk milleti hür milletler ailesi olarak ilişkilendirilmiş, açık olarak Türk askeri kahraman olarak tanımlanmıştır. Fakat savaşın gerekçesi, kimler arasında meydana geldiği gibi temel konuların haber metninde işlenmediği dikkat çekmektedir. Bu noktada haberin ardaan-bağlam ilişkisinden yoksun bir anlatı yapısı üzerinden kurgulandığı, haber söyleminde kahramanlık ve uluslararası arenada bağımsız bir devlet olma gibi belirli övgü unsurlarına sık sık yer verildiği de gözlemlenmiştir.

"Yardım kararımıza dair A.P. Ajansının tefsiri" (Akşam, 27.07.1950) başlıklı haberde Amerikan Parlamentosu Ajansının Türkiye'nin Kore'ye yönelik yardım kararına ilişkin

açıklamaları haberleştirilmiştir. Haber metninde Türklerin kararı kendilerinin verdiği, Demokrat Partinin cesareti ve Türk ordusunun kahramanlıkları üzerinde durulmuş, haber söylemi savaşa katılma kararını pekiştiren bir övgü anlatısı üzerinden inşa edilmeye çalışılmıştır. Ayrıca haber söyleminde Türkiye'nin Dünya sulhunu korumak için elinden gelen her şeyi yapmak arzusunda olduğu belirtmiş ve bu tip açıklamalar haber spotunda ön plana çıkarılmıştır. Haberde muhalefet partilerin düşüncelerine yer verilmez iken genel itibarıyla Demokrat Parti'nin aldığı kararın haklılığı, dünya sulhunu korumanın amaçlandığı, kararı Türk Askerinin ve milletin kalbinden doğduğu gibi anlatılarla, savaşa katılma kararının toplumsal bir meşrutiyete dayandığı da aktarılmak istenmiştir. Bu bağlamda haber söylemi bütüncül bir şekilde Demokrat Parti'nin aldığı kararın haklılığını gösteren bir anlatının oluşmasını sağlamış ve haberin genel söylemsel çerçevesinde Demokrat Parti'ye yönelik haklılaştırıcı bir tanımlama sürecinin oluşmasına imkân verilmiştir.

“Atlantik Paktına girmek istiyoruz” (Akşam, 28.07.1950) başlıklı haberde Birleşmiş Milletler daimî elçimiz Selim Sarper'in Türkiye'nin Atlantik Paktına girmek istemesinin nedenlerini açıklayan düşünceleri haberleştirilmiştir. Haber metninde Türkiye'nin Kuzey Atlantik Paktına ya da benzer bir ittifaka kabul edilmesinin emniyetini artıracığı üzerinde durulmuştur. Haber bu düşüncelerin kesinlikle doğru olduğu yönünde bir anlatı ekseninde inşa edilmiştir. Bu açıklamalar koyu siyah renkle verilerek ve haber spotuna taşınarak konu haber tasarımında ön plana çıkarılmak istenmiştir. Bu doğrultuda haber metninde bu konuya yönelik olarak Birleşmiş Milletler teşkilatının daveti üzerine Kore'ye 4500 asker gönderileceğini açıklamaları arasında yer vererek alınan kararın sulhu korumak maksadından çok Türkiye'nin kendi güvenliği için herhangi bir pakta alınması umut edilerek yapıldığı vurgulanmaya çalışılmıştır. Daha önceki haberlerde olduğu gibi bu haberin söyleminde de savaşa ilişkin detaylı bilgi verilmemiş, konunun detaylandırılmasından kaçınılmıştır. Haberde inşa edilmek istenen bu genel söylemsel çerçeveyi destekleme adına, tek boyutlu bir kaynak kullanımı tercih edilmiş ve bu bağlamda Sarper görüşleri haber retoriği içerisinde sık sık kullanılmıştır. Dolayısıyla, haber metni farklı kaynakların konuya ilişkin açıklamalarına kapatılarak haber söyleminin tek boyutlu bir kaynak kullanımı üzerinden, anlamsal bir kapanmaya maruz kalması sağlanmıştır.

“Dünya emniyetinin sol kulağını sağ elle göstermeye lüzum yoktu” (Akşam, 29.07.1950) başlıklı köşe yazısında Türkiye'nin Kore'ye asker gönderme kararı üzerinde durulmuştur. Yazının genelinde inşa edilen anlatı yapısına göre “daha emin ve ahdimize sadık kalarak” yapılacak mücadelenin haklı olduğu aktarılmıştır. Haber söyleminde genelleyici bir bakış açısıyla milletin Demokrat Partiyi iktisadı ve teşkilat işlerinde ıslahat yapsın diye başa geçirdiğini yeni hükümetin ise “ben her şeyi yalnız başıma yaparım” söylemi oluşturarak, başına buyruk, kendi bildiğini okuyan bir görüşle hareket ettiğini ön plana çıkartmıştır. Bu çerçevede Kore Savaşı'na asker gönderme kararının hükümet tarafından tek başına alınmış olmasını metinde dolaylı bir anlatı üzerinden eleştirmiştir. Aynı zamanda İngiltere'nin 4000 asker Türkiye'nin ise 4500 asker gönderdiğini dile getiren yazar, Türkiye'nin savunma kudretini sağgörürden yoksun, ölçsüz bir şekilde aldığını ima etmiştir. Haber başlığından yola çıkarak da Mehmetçiğin kilometrelerce uzağa gitmeden kendi sınırları içinde barış ve güvenliği sağlayacağı, dolaylı yollarla ortamı buzlandırmanın gereksizliğine gönderme yapmıştır.

“Yaşasın Kore Harbi” (Akşam, 28.07.1950) başlıklı köşe yazısında Kore Harbinin Demokrat Parti’yi kurtardığı müşkül durumlar, ironik bir anlatı yapısı üzerinden ele alınmıştır. Metin retoriği başlangıcından sonuna kadar ironik, imalı ve dolaylı anlatı yapıları üzerinden Kore Savaşı’na katılma kararı eleştirilmiştir. Bu bağlamda, Demokrat Parti’nin yaptığı yeniliklerden olan Arapça ezan, Af ve Basın Kanunu dışında ıslahat ve icraatlar da bulunmadığı ifadeleri dile getirilerek, Kore Harbinin Demokrat Partiyi milletin beklediği yeni ıslahatlar, çalışmalar vb. durumdan kurtardığı belirtilmiştir. Yazarın “Yaşasın Kore Harbi” ifadelerini dile getirilen haberde; “yaşasın” kelimesinin kullanımı ile bir olay karşısındaki sevinç anlatılırken, Demokrat Parti açısından bu söylem içinde bulunulan müşkül durumda ortaya çıkan kurtarıcı konumunda gösterilmiştir. Ayrıca inşa edilen genel söylemsel çerçeveye göre Kore Harbinin başlaması Demokrat Parti açısından ıslahatların üstünü kapatan örtü görevi görmüş ve milletin desteğinin kaybedilmemesini, umutların sönmesini engelleyen meşale görevi görerek iktidarın halkın gözünde meşrutiyetini sağlamlaştırmıştır.

“Askeri birliğimiz 26 Ağustosta gidiyor” (Akşam, 05.08.1950) ve “Kore’ye gidecek alayımızın hazırlığı” (Akşam, 07.08.1950) başlıklı haberlerde ise Kore’ye gönderilecek birliğin hangi bölükten seçildiği ve komutanlarının kimler olduğu hakkındaki bilgiler şematik çözümleme içerisinde durum bilgisi çerçevesinde haberleştirilmiştir. Haber metninde birliğin 26 Ağustosta yola çıkacağı dile getirilmiş ve bu hareket Milli Mücadelenin başlangıcı olan 26 Ağustos günüyle ilişkilendirilerek verilmiştir. Bu bağlamda Kore Savaşı ülkemizdekine benzer bir kurtuluş mücadelesi olarak arda ve bağlam bilgisinden yoksun bir şekilde haber söyleminde kurgulanmıştır. Savaşa katılma kararının sorgulanmasını engelleyen bir söylemsel çerçeve etrafında sunulan bilgiler, haber retoriğinde bir kahramanlık hikayesi ekseninde sunulmuştur. Bununla birlikte görevlendirilen komutanın Berlin Büyükelçiliğinde ataşemiller birliği öğretmeni, İstanbul talim komutanlığı, harp okulu komutanı vb. görev yerlerine ilişkin bilgiler verilerek, gönderilen kişinin askeri donanımına, taarruz gücüne geniş ölçüde sahip olduğu detaylıca vurgulanmıştır. Bu sayede Türk askerini bilgili, cesur ne istediğini bilen bir tanımlama içerisinde ele alan söylemsel çerçeve, haber söyleminin merkezinde üretilmek istenen kahramanlık anlatısıyla bütünleştirilmiştir.

“İstikbal çok karanlık” (Akşam, 07.08.1950) başlıklı Necmeddin Sadak köşe yazısında Kore Savaşına ilişkin Sovyet Rusya’nın hedeflerini şematik çözümleme içerisinde, yorumsamacı bir yaklaşım ile ele almıştır. Metnin söyleminde Sovyet Rusya’nın hedeflerine erişmek için Amerikan hatalarından, politikacıların gafletinden, komünist partilerin ustaca uyguladığı manevralardan, Marksizm propagandasından, haksızlık ve sefalet konularından faydalandığı dile getirilmiş ve Rusya’nın dünyada yegâne güç olmak için uyguladığı politikalarının negatiflik ima ettiği vurgulanmıştır. Ayrıca Rusya’nın komünist ülkeleri harbe gönderdiği belirtilerek, kendi elini kirletmeden komünist ülkeler üstünden bir güç sağlayacağı da yapılan imalar arasında yer almaktadır. Bu bağlamda metnin söyleminde Sovyet Rusya’nın olumsuzlukları üzerinden, Türkiye’nin savaşa katılımının meşrulaştırılmaya çalışıldığı gözlemlenmiştir. Metnin retoriğinde savaşı başlatan Amerikan tarafına ilişkin en küçük bir imalı anlatıma yer verilmezken, “istikbal çok karanlık” başlığıyla savaşa katılımın kaçınılmaz olduğu ve başka bir çıkış yolunun olmadığı aktırılarak örtük bir şekilde iktidarın verdiği kararın doğruluğu meşrulaştırılmak istenmiştir.

“Başbakan dün gece bir nutuk söyledi” (Akşam, 08.08.1950) başlıklı haberde Başbakan Adnan Menderes’in muhalefetin eleştirilerine karşılık oluşturduğu söylemler haberleştirilmiştir. Haber metninin söyleminde muhalefetin Kore’ye yönelik kararın alınmasında öncelikle “ateş püsküren bir tavır içinde olduğunu” ifade edilmiş ve zamanla muhalefetin tavrının değiştiğini dile getirilmiştir. Bu açıdan gerek iktidarın gerekse muhalefetin Kore’ye yardım kararında zıt görüşlerin olmadığı, var olan görüş ayrılığının ise ortadan kaldırılıp dış politikada el ele, başı dik bir siyaset uygulandığı ima edilmiştir. Bu bağlamda haber söylemi Kore Savaşına katılım konusunda ülke kamuoyunda ve siyasal gruplarda bütüncül bir bakış olduğu düşüncesini meşrulaştıran bir anlamsal kapanmaya tabi tutulmuştur. Savaşa katılım kararını meşrulaştırma adına haber söyleminde; “her zaman harbin kötü, sulhun ise her zaman iyi olmadığını, şeref ve haysiyetimizi zedeleyen hususlarda sulhun iyi karşılanmaması gerektiği” belirtilerek genel bir söylemsel çerçevede kararın meşrulaştırılmaya çalışıldığı görülmektedir. Türk milletinin “şeref”, “onur”, “haysiyet” gibi konular söz konusu olduğunda her türlü mücadeleyi vereceği düşüncesi haber retoriğinde işlenmiş ve Kore Savaşı Türk milleti için bir “onur” ve “haysiyet” meselesi olarak çarpıtılmış bir bağlamda sunulmuştur. Bu çerçevede haber söyleminde ülkemizde de yaygınlık kazanan komünizmin neden olduğu, ahlaki değerlerimizdeki bozulmaları temel alarak, komünizmle mücadele açısından önemli bir yere sahip olan Kore Savaşına katılmayı milli değerleri yücelten bir ilke olarak ön plana çıkartılmıştır.

“Türkiye’nin Kore’ye Yardımı” (Akşam, 09.08.1950) başlıklı Necmeddin Sadak köşe yazısında Türkiye’nin Kore’ye asker göndermesi ve Atlantik Paktına girmek istemesi arasında ilişki olduğuna dair yapılan haberleri ele almıştır. Yazının başlığında Türkiye’nin bizzat kendi kararıyla Kore’ye asker gönderdiğini ima etmiş ve metin içerisinde “Kore’ye asker gönderme” ile “Atlantik Paketi” arasında sebep ve netice bağının bulunamayacağını altını çizerek bu görüşü savunanların inşa ettiği bakış açısını çürütmeye çalışmıştır. Bu ifadeler üzerinde ele alınan iki durumla ilgili olarak “pazarlık”, “çıkar ilişkisi”, gibi olumsuz düşüncelerin yapılan fedakârlığın değerini düşüreceği ısrarla metnin retoriğinde ön plana çıkarılmıştır. Fakat savaşa kararının gerekçesi üzerinde durulmazken, savaşa ilişkin metnin söyleminde detaylı bir bilgilendirme yapmaktan ısrarla kaçınılmıştır. Bu bağlamda metinde Kore Savaşına katılma konusunda alınan karara ilişkin tek boyutlu anlamsal bir çerçeve inşa edilirken, metninde konuya ilişkin alternatif ya da karşıt açıklamaların üretilmesine izin verilmemiştir.

“Komünistlerin vatandaşlık hakları iskat edilecek” (Ulus, 13.08.1950) başlıklı haberde Adalet Bakanı Halil Özyörük’ün komünistlere yönelik açıklamaları haberleştirilmiştir. Türkiye’nin Kore Savaşına katılmam kararını eleştiren ve karşı duranların “komünist” olarak tanımlandığı bir genel söylemsel çerçeve inşa edilmek istenmiştir. Bu bağlamda; haber söyleminde memleketin güvenliğinin küçümsenemeyecek kadar tehlikede olduğu ısrarla ön plana çıkarılarak, komünistlerin sosyal sorunların sebebi olduğunu pekiştiren bir anlatı yapısı oluşturulmuştur. Savaşa ilişkin doğrudan bir ilişki kurmanın mümkün olmadığı bu genel söylemsel çerçeve; savaş karşıtlarının kamusal düşüncede ötekileştirici bir perpektiften konumlandırılmasına neden olmuştur. Bu ötekileştirici bağlam içinde de komünistlerin din, inanç, ahlak, birlik ve beraberlik düşmanı gibi dışlayıcı ve ötekileştirici ifadelerle tanımlanması metin içinde sık sık tercih edilen bir yöntem olmuştur. Bu bağlamda haber başlığından da yola çıkarak komünistler vatandaşlıktan çıkarılırsa, ülke sınırları içinde bozuk olan sosyal düzenin

sağlanacağı, toplumsal yaşamda herhangi bir sorun olmadan kardeşçe yaşanacağı haber retoriğinde ima edilmiştir.

“Demokrasiyi koruma kanunu hazırlanıyor” (Akşam, 18.08.1950) başlıklı haberde komünizm tahrik ve faaliyetlerine karşı alınan kararların neticesi haberleştirilmiştir. Haber söyleminde fail olarak komünizm yanlısı kişiler ele alınmış hem haber spotunda hem de metin içinde komünizmin tahrik ve sosyal olayların çıkmasına yönelik çabalarının olduğu özellikle vurgulanmıştır. Haberde komünistler hürriyeti tehdit eden, ahlakı ve imanı bozan, kişiler olarak nitelendirilmiştir. Bu bağlamda haberin detayında ve başlıkta komünistlerin demokrasi düşmanı olduğu ön plana çıkarılarak, komünistleri vatandaşlıktan atma, ideolojilerini silmek vb. için her türlü kararın uygun olduğu savunularak “ötekileştirici” bir anlatı inşa edilmiştir. Fakat haberin ardağında Kore Savaşı’na neden karşı olduklarına ilişkin bilgilerden ısrarla kaçınılmış ve haber metni tek boyutlu bir “komünist karşıtlığı” üzerine inşa edilmiştir.

“Türk ordusu Batı Avrupa’nın en büyük ordusudur” (Akşam, 22.08.1950) başlıklı haberde Birleşmiş Milletler Büyükelçisi Daimî Temsilcimiz Selim Sarper’in açıklamalarından yola çıkarak Batı Avrupa ordusu karşısında daha güçlü bir orduya sahip olduğumuz haberleştirilmiştir. Haber söyleminde Selim Sarper Rusya’nın Panslavizm politikasını gerçekleştirme isteğine olumsuz bakarak, Rusya’nın bu fikirden cayması gerektiğini, caymaması halinde Türk ordusu olarak savunmaya hazır olduklarını açıkça dile getirmektedir. Ayrıca Rusya’yla ilişkilerin düzeltilmesi için Rusya’nın dış politikasını düzeltmesi gerektiğini vurgulayarak açıklamalar haber metni içerisinde sık sık tekrarlanmış ve haber spotunda yer verilmiştir. Bu bağlamda Türkiye’nin sınırdaş olduğu Rusya’yla daima komşuluk ilişkilerini sürdürmek istediklerini, ancak bu duruma Rusya’nın uyguladığı politikaların engel teşkil ettiğini ima etmiştir. Aynı zamanda Selim Sarper “Türkiye’nin Atlantik Paktına dahil olduğu surette bu camiaya 2.000.000 kişilik bir ordu temin edebileceğini söylemiştir” bu söylem ile Türk ordusunun niteliksel olarak çoğunluğuna vurgu yaparak, istendiğinde milyonlara bulan bir askeri ordu oluşturabileceklerini gün yüzüne çıkartmıştır. Sarper’in açıklamalarının merkezinde Sovyet Rusya’nın yayılmacı politikaları eleştirilirken, Kore Savaşı’nın temel gerekçelerinden birisi olan Amerikan yayılmacılığı üzerinde durulmamıştır. Haber dilinde Sovyet Rusya ve komünistlik olumsuz kelime tercihleri ile aktarılmıştır.

“Birleşmiş Milletler ve Türk Anayasasının 43’üncü ve 26’ncı maddeleri” (Ulus, 28.07.1950) başlıklı haberde hükümetin Kore’ye asker göndermesine yönelik alınan kararın anayasadaki açıklamalarına yer verilmiştir. Haber metnin de anayasanın 26 maddesi gereği kanun koymak kaldırmak, para basımı, harp ilanı, genel ve özel af gibi cezaları yerine getirmenin Büyük Millet Meclisine ait olduğu; Birleşmiş Milletler Anayasasının 43. Maddesi gereği de Birleşmiş Milletlere üye devletlerin hepsinin kararı onaylaması gerektiği üzerinde durulmuştur. Buradan hareketle iktidarın ve Birleşmiş Milletlerin aldığı kararda yasal düzenlemeleri göz ardı ettiklerini, bir nevi kararın geçerli bir hükme dayanmadığı ima edilmiştir. Fakat Kore Savaşı’nın gerekçeleri ve Türkiye’nin bu savaşta neden yer aldığına dair herhangi bir bilgiye yer verilmeyerek, haber söylemi sınırlı bir anlatı çerçevesinde tutulmak istenmiştir. Fakat gazetenin dönemin siyasal iktidarı Demokrat Parti’ye muhalefet eden Cumhuriyet Halk Partisi’ne yakın olması nedeniyle; ikincil kaynakların kullanıldığı haberde

savunulan düşünce kanıtlarıyla ortaya çıkarılarak, iktidarın oluşturduğu meşrutiyet zeminin yıkılması amaçlanmıştır.

28.07.1950 tarihinde Ulus gazetesinde yayımlanan “Devlet radyosu Demokrat Partinin emrinde” başlık haberin spotu: ‘yeni bir örnek daha’, ‘asker sevki kararı karşısında CHP’nin görüşünü açıklayan demeç radyoda neşredilmedi’ gibi ifadeler kullanılmıştır. Bu haberde Demokrat Parti’nin devlet radyosunun kendi propagandasını yapmak için tek başına kullandığı ele alınmış, radyonun “milletin parasıyla kurulduğu”, “milletin malı olduğu” gibi kolektif yapıyı çağrıştıran kelimeler ve tanımlamalar ön plana çıkarılmıştır. Bu bağlamda haber söylemi Demokrat Parti’nin bunu kendine mal ederek kendi propagandasını oluşturduğu, muhalefeti öteki konumuna iterek böyle bir ayrıcalıktan mahrum bıraktığı algısı üzerine inşa edilmiştir. Bu bağlamda haber metnin genelinde Demokrat Parti’nin Kore’ye asker göndermesine ilişkin kararlarda Cumhuriyet Halk Partisi’nin görüşünün gizlendiği, radyoda yer verilmediği vurgulanmış, Demokrat Parti’nin aldığı kararı kendi meşru zeminine oturtarak, muhalif seslerin kesilmesi gerektiğini ima etmiştir. Fakat Kore Savaşı’na katılmama konusunda haberin genel anlatı yapısında ve söyleminde görmezden gelinen bir konunun olduğu da dikkat çekmektedir.

“Hükümet son kararı ile Anayasayı ihlal etmiştir” (Ulus, 28.07.1950) başlıklı haberde ise hükümetin aldığı kararın ülkemizde nasıl tepki uyandırdığı ve Anayasaya uygun olmamasına dikkat çekilmiştir. Haber söyleminde hükümetin tek başına ağır bir görevin altına girmesine büyük bir cesaret olduğunu vurgulayarak, hükümeti güçlü, kahraman, her zorluğun altından kalkabilecek bir kudrette olduğunu alaylı bir anlatımla ele almıştır. Başka bir açıdan haber söyleminin genelinde hükümetin kararının anayasaya aykırı olduğunu sık sık vurgulayarak, haber başlığı ve spotunda kullandığı ‘muhafif partilerinin görüşlerini öğrenmeye lüzum görmeden’ ve ‘Meclisten geçirecek kadar ehemmiyetli bulmaması’ şeklinde kullandığı ifadelerle Demokrat Parti’nin bazı konularda anayasa ihlali bile söz konusu olsa başına buyruk, başkalarının görüşlerini önemsemeyen, bir devlet adamı olarak yasa ihlalinin çekinmeyen bir çerçevede sunmuştur.

“İnönü’nün Kore kararı hakkındaki demeci” (Ulus, 29.07.1950), “Anayasaya göre karar yetkisi meclise aittir” ve “Barutçu diyor ki” (Ulus, 03.08.1950) başlıklı haberde yine Demokrat Parti’nin Meclisin ve iktidarın onayını almadan yayımladığı Kore’ye asker gönderme kararı haberleştirilmiştir. Haberin ara başlığında kullanılan “memleket meselesinde hükümetin muhalefet partisiyle fikri anlaşması memleket birliğini sağlamak için esas tedbirdir” ifadeleriyle birlik ve beraberliğin ortaklaşa hareket etmekle sağlanacağı, bunun ülkemiz için asıl güvenliği oluşturduğu ima edilmiştir. Ayrıca haberin genelinde Birleşmiş Milletler herhangi bir tecavüz karşısında Türkiye’yi üye devletlerin taktirine mi bırakacak söylemi sık sık yenilenerek, Türkiye’nin “onur” ve “haysiyeti”, “ülke bütünlüğü” söz konusu olduğunda Birleşmiş Milletler bizim Kore’ye gösterdiğimiz hassasiyeti, cesur ve kahraman tutumu ne kadar gösterecekler sorusunun zihinlerde yer bulması sağlanmaya çalışılmıştır. Birincil kaynakların kullanıldığı haberlerde İnönü’nün, Esen’in ve Barutçu’nun görüşleri hikayesel bir dille anlatılmış, haber retoriği de bu doğrultuda inşa edilmiştir.

“Barış Severler Cemiyeti’nin beyannamesi” (Ulus, 29.07.1950) başlıklı haberde Kore Savaşı’na katılma kararının ardından Cemiyetin savaşa katılma kararına karşı olarak yayımladığı beyanname ve ortaya çıkan neden- sonuç ilişkisi ele alınmıştır. Haber metninde

Cemiyetin yayınladığı “sivil halka karşı kitle imha silahlarının kullanılacağı bu harpte, diğer milletler gibi Türkiye’de bu silahları kanun dışı etmelidir” ve “barışın güvenliğini sağlamak için her türlü kanuni girişime girişilmelidir” ifadeleri belirtilerek, savaş karşıtı olduklarını, sorunların barışçıl yollarla çözümlenmesinin doğru olacağını açıkça beyan etmişlerdir. Türkiye kamuoyunun aksine olduğu vurgulanan bu açıklama; haber söyleminin devamında ise cemiyeti Moskova ajanı olma, komünizmi yayma, din, aile, inanç ve ahlak tanımayan sistemi savunan kişiler gibi kelimelerle konumlandırarak; Cemiyeti ve üyelerini “öteki” pozisyonuna yerleştirilmiş. Bu bağlamda iktidar dışındaki muhalif sesler susturulmuş, kararın meşruluğunu bozacak herhangi bir zeminin oluşması haberin anlatı yapısında engellenmiştir. Bununla birlikte Cemiyetin beyanının Milli menfaatlere aykırı görüldüğü, savcılık tarafından cemiyetin kurucuları hakkında yasal işlem başlatıldığı gibi ifadeler haber metninde ön plana çıkartılmış ayrıca öteki” pozisyonundaki durumları daha da pekiştirilerek, inandırıcılıklarını yitirmeleri için haber spotunda koyu renkli puntuyla söz konusu ifadelere yer verilmiştir.

“CHP esasında yardım mevzunun esasında muarız değildir” (Ulus, 29.07.1950) başlıklı haberde Demokrat Parti’nin Kore’ye asker göndermesinde CHP’nin neyi eleştirdiği ve neyi savunduğu haberleştirilmiştir. Haber metni geniş bir açıdan incelendiğinde, CHP’nin yardım kararının alınış şeklinin ve tarzının eleştirildiği ön plana çıkarılarak, Demokrat Parti’nin neden böyle ağır bir yükün altına tek başına girdiği üzerine herhangi bir açıklamaya yapılmayarak bir söylemsel çerçeveye oturtulduğu görülmektedir. Ayrıca haberin detayına bakıldığında, metin ardaan ve bağlam bilgisinden yoksun olarak ele alındığı ve bu doğrultuda bir anlatı yapısının inşa edildiği görülmektedir. Haber başlığı ve spotunda yer verilen kelime seçimlerinden de hareketle muhalefet ve iktidarın Kore’ye asker gönderilmesine karşı olmadığı iyice pekiştirilmiş, fakat hükümet ne yaparsa doğru yapar algısının yanlış olduğu, ülke çıkarları söz konusu olduğunda birlikte hareket edilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Aynı zamanda muhalefet, iktidarın Amerika’dan bir teminat alıp almadığını bilmediklerini dile getirerek, iktidarın örtük ilişkiler içinde olduğunu ve ülke içindeki siyasal ilişkilerin birbirinden kopuk, dengesiz ve birlikten yolsun olduğu gösterilmeye çalışılmıştır.

“Türk kalesi” (Ulus, 13.08.1950) başlıklı haberde NewYork Times gazetesinin Kore Savaşında Türkiye’nin takındığı durumla ilgili tavrına yer verilmiştir. Haber metninde Kore’deki karanlık durumun demokrasiyi savunan özellikle Türkiye’nin kudretli ve samimi tavrının eseri olduğunu belirtilerek, Kore’deki başarının Türkiye’nin savunma gücüne bağlı olduğu, Türkiye sayesinde karanlığın aydınlığa ulaştığını ima eden bir söylem oluşturulmuştur. Haber başlığında kullanılan “kalesi” kelimesiyle haber retoriğinde Türkiye’nin savunma güvenliğinin yüksek, dıştan gelen tehlikeler karşısında ise bir set olduğu vurgulanmıştır. Ayrıca metnin sonunda NewYork Times Atlantik Paktına katılmada Türkiye’yi desteklediklerini dile getirmişler, aynı zamanda bu söylemi haberin ara başlığında yer vererek, “biz de sizin yanınızdayız”, “yalnız değilsiniz”, “dostsuz” gibi mesajlarının oluşmasını sağlamışlardır.

“Erlerimiz dün İzmir’den Ankara’ya hareket etti” (Ulus, 15.08.1950) başlıklı haberde halkın, İzmir Basmahane İstasyonundan askerleri nasıl uğurladığı haberleştirilmiştir. Haber metninde ‘İstiklal Marşının okunduğu’, ‘bayrakların asıldığı’, ‘dua edildiği’ belirtilerek Türk Milletinin şeref, onur, bağımsızlık ve hürriyetini, iman ve ahlakına vurgu yapılmıştır. Aynı zamanda “yaşasın İsmet İnönü, sana layık evlatlar olmaya gidiyoruz”, “bize yan bakanın

gözünü oyarız”, “Dünyanın en parlak zaferini Japon sularında kazanacağız”, “Atatürk Japon sularında Türk bayrağının dalgalanacağını söylemişti bizler dalgalandırmaya gidiyoruz” gibi ifadelerle metin içinde ve ara başlıkta yer verilerek askerlerin yeni şanlı bir tarih yazacakları, bu uğurda canlarını feda etmeye hazır oldukları haber söyleminde ön plana çıkarılmıştır. Bu tanımlamalar ve ifadeler üzerinden Kore Savaşı’na katılım konusunun gerekçelerinin üstü örtülmüş, olay bir kahramanlık mücadelesi ekseninde anlamsal bir kapanmaya tabi tutulmuştur. “Tahsin Yazıcı ile bir konuşma” (Ulus, 16.08.1950) başlıklı röportajda Tahsin Yazıcı’nın biyografisine yer verilmiş ve Kore Harbi hakkındaki düşüncelerinden bahsedilmiştir. Metinde öncelikle Birinci Dünya Savaşı ve İstiklal Harbinde seçkin bir asker olduğu belirtilerek askerinin mesleğinde donanıma sahip, taarruzu ve savunmayı bilen, bilgili bir kişi olduğu ima edilmiştir. Ayrıca yaşına göre “dinç” ve “zinde” olduğu gibi sözcükler kullanılarak Türk askerlerinin güçlü, sağlıklı, çevik olduğu haber söyleminde vurgulanmıştır. Bu bağlam da görevlendirilen komutan üzerinden gönderilen askerlere de dolaylı yoldan güçlü, kuvvetli, cesur, kahraman, bilgili özellikler atfedilmiş ve Türk askeri üstün yüce bir güce sahip gibi sunulmuştur.

“Kore’ye asker göndermemizin sebebi” (Milliyet, 28.07.1950) başlıklı köşe yazısında Ali Naci Karacan Kore’ye yardım kararında iktidar partilerinin tavırları ve Demokrat Parti’nin aldığı kararın nedenleri ve Türkiye için ne gibi faydalar sağlayacağı ilişkin düşüncelerini dile getirmiştir. Metinde Rusya’nın topraklarımız üzerindeki ihtiraslarının birkaç kez açığa çıktığı ve İkinci Dünya Savaşındaki gibi bir avutma politikasının oynanamayacağı ön plana çıkarılarak, Demokrat Parti iktidarının başka bir çıkış yolunun olmadığı algısı yaratarak aldığı kararı meşru bir çerçeveye oturmasını sağlamıştır. Ayrıca metnin genel söylemsel çerçevesinde Kore Savaşı’na katılımın ülke prestijine katkı da bulunacağı ve Türkiye’de zor bir durumda kaldığında diğer devletlerinde bize yardım edeceğini belirtilerek, bugün ve geleceğimiz için doğru adım atıldığı, şanlı tarihimizin biraz daha yüceleceği ima edilmiştir.

30.07.1950 tarihinde Milliyet gazetesinde “Güleğ Menderese cevap veriyor” başlıklı haberde CHP Genel Sekreteri Kazım Güleğ’in, Kore Savaşına katılma kararı alan ve bunu sulhu korumak amacıyla yapıldığını dile getiren Menderes’e yaptığı eleştiri haberleştirilmiştir. Haber söyleminde Güleğ’ten aktarılan dünyanın bir tarafında bozulan sulhu yatıştırmak için silahlı mücadeleye girişmenin harpten başka bir adı olmadığı belirtilerek, genel bir anlatı yapısı inşa edilmiştir. Bu çerçevede Menderes’in aldığı kararda sulhu korumayı amaçladıklarını ifade etmesiyle halkı uyuttuğunu, savaşın kaçınılmaz olmasının üstünü örterek barış yanlısı algısı oluşturarak halkın tepkisini azaltmaya ve destek vermesini sağladığını vurgulamıştır. “Kore işindeki parti münakaşaları alevleniyor” (Cumhuriyet, 28.07.1950) başlıklı haberde Demokrat Parti’nin Kore’ye asker gönderme kararı ele alınmıştır. Haber metninde meclisin toplantıya çağrılmaması, muhalefetin görüşünün alınmaması ve kamunun asker gönderme fikrine alıştırmaması gibi konular ön plana çıkartılmış yine anayasal sürece aykırı hareket edildiği vurgulanmıştır. Bir yandan Cumhuriyet Halk Partisinin “silah altına alınan gençlerin doğrudan doğruya Türkiye sınırlarını koruması ile görevli olduklarını belirtmesiyle, herhangi bir sınırimızın bulunmadığı Kore’ye asker göndermenin gereksizliğine, böyle bir kararın sınırimızı tehdit ettiğinde alınabileceği ortaya konmuştur. Aynı zamanda bu görüş haberin ara başlığında koyu renk ve büyük bir puntoyla verilerek düşünce somut bir anlatımla desteklenmiş, haber söyleminde ön plana çıkarılmıştır. Bir başka açıdan da dış siyaset meselesinin iç siyaset

meselesi haline dönüştüğü dile getirilerek, Kore Harbinin ülke bütünlüğümüzü bozduğu, ülkede huzursuzluğa neden olduğu haber söyleminde dolaylı bir anlatı üzerinden ima edilmiştir. ,

SONUÇ

Savaş dönemlerinde siyasal iktidarların hayati düzeyde ihtiyaç duyduğu iki önemli süreç, savaşların seyirlerine ve sonuçlarına etki etmektedir. Bu unsurlar savaşın politik düzeyde meşruiyetinin üretilmesi ve savaş sürecinde ihtiyaç duyulan her türlü kitlesel desteğin sağlanmasıdır. Modern dünya tasarımı bu iki farklı sürece ulaşmada kitle iletişim araçlarının savaşa ya da savaşacak taraflar için vazgeçilmez bir potansiyel taşıdığı unutulmamalıdır. Hem siyasal meşruiyetin toplumsal bilinçte inşa edilmesi hem de savaş olgusunun gündelik ve toplumsal yaşamda pratikleri arasında kabul görmesinin en kolay yolu; kitle iletişim araçları üzerinden üretilen ve dolaşıma sokulan kamusal düşünceler olmuştur. Bu bağlamda kitle iletişim araçlarının normatif misyonlarına aykırı olarak, siyasal erkler her dönemde kamusal düşüncüyü şekillendirmek ve toplumsal düzeyde destek bulabilmek için bu araçları etkin şekilde kullanmak istemiştir.

Bu doğrultuda tarihsel süreç içerisinde basının savaş dönemlerinde kamusal düşüncüyü etkileme potansiyeli dünya genelinde çeşitli olaylarda ispat edilmiş ve bu konu hakkında pek farklı akademik yaklaşım geliştirilmiştir. Türkiye Cumhuriyeti tarihinde de kitle iletişim araçlarının savaş dönemlerindeki etkin kullanımını Kurtuluş Savaşı sürecinde görmek mümkün olmuştur. Ulusal ya da uluslararası düzeyde gerçekleşen bu olaylar üzerine yapılan çalışmalar; kitle iletişim araçlarının kamusal düşüncenin şekillenmesinde, kamuoyunu belirli bir konu hakkında düşünmeye sevk etmede ve savaş gibi oldukça önemli bir siyasal kararın toplumsal düzeyde kabul görmesinde etkin olarak kullanıldığını kanıtlamıştır. Bu süreçte özellikle haber medyasının kamusal düşüncenin inşası ve siyasal iktidarların icraatlarına meşruiyet kazandırma potansiyelinin verimli şekilde kullanılmaya çalışıldığı görülmektedir. Bu çalışma özelinde ise ele Türkiye Cumhuriyeti'nin doğrudan tarafı olmadığı Kore Savaşı'na katılım kararı için, basının kamusal hafızada alınan karara meşruiyet kazandıracak bir çaba içerisinde olduğu kabulü ortaya konmak istenmiştir. Bu çerçevede yapılan haber ve köşe yazısı analizlerinde savaşa katılım kararının alınmasından itibaren oldukça yoğun bir propaganda faaliyeti yürütüldüğü ve alınan kararın “hür dünya için mücadele” söylemi ile ilişkilendirildiği bulgulanmıştır. Bu durum ülke genelinde savaşın basın üzerinden yoğun bir propaganda faaliyeti aracılığıyla ve çok yönlü bir şekilde ele alınmasına neden olmuştur. Özellikle Türkiye'nin siyasal, toplumsal, coğrafi ve kültürel açıdan hiçbir ilişkisinin olmadığı bir savaş için dönemin egemen siyasal yapısının; toplumsal bilinçte basının toplumsal meşruiyet üretme potansiyeline ihtiyacı azami düzeyde gerçekleşmiştir.

Kore Savaşı'na katılma kararı alan Demokrat Parti yönetiminin, dönemin siyasal muhalefeti tarafında da açıkça belirli açıklamalar ekseninde desteklendiği görülmüştür. Bu çerçevede Cumhuriyet Halk Partisi üyelerinin basın üzerinden siyasal iktidara yönelik çeşitli eleştirileri dile getirdikleri gözlenmiş olsa da Kore Savaşı'na katılma kararının muhalefet ve

meclisten habersiz alınmasının doğru olmadığı düşüncesini ön plana çıkaran birçok habere rastlanmaktadır. Fakat haber metinlerinde ve söylemlerinde muhalefet partisinin savaşa katılıma karşı olmadığı, karardan habersiz olmayı eleştirdikleri bulgulanmıştır. Ayrıca analiz edilen birçok haber ve köşe yazısı özelinde; muhalefet partisinin de savaşa katılma konusunda açıkça destek verdiği, yapılan eleştirilerin ise alınan kararın ve ilan ediliş şeklinin eleştiri konusu olduğu dile getirilmiştir. Bu açıdan gerek iktidarın gerekse muhalefetin Kore'ye yardım kararında zıt görüşlerin olmadığı, var olan görüş ayrılığının ise ortadan kaldırılıp dış politikada el ele, başı dik bir siyaset uygulandığı ima edilmiştir. Bu bağlamda basın; Kore Savaşına katılım konusunda ülke kamuoyunda ve siyasal gruplarda tek boyutlu bir bakış açısı olduğunu meşrulaştırırken, farklılıkları bastıran dominant vetek yönlü bir mantık üzerinden kamusal düşüncenin oluşmasına etki etmiştir.

Kore Savaşı'nın haberleştirilmesi sürecinde ön plana çıkan bir başka konu ise komünizm karşıtlığı olmuştur. Analiz edilen haberlerin ve köşe yazılarının büyük bir kısmında komünizmle mücadele edilmesi ekseninde açık aktarımlar yapılmış, komünizme karşı belirli olumsuz stereotipler inşa edilmiştir. Bu süreçte Mustafa Kemal Atatürk'ün komünizm hakkındaki eleştirel ifadeleri gazete sayfalarına taşınırken, bir diğer taraftan da komünizmin dinsizlik ya da dini ve manevi değerlere aykırı olduğu fikri de çeşitli din otoritelerinin açıklamaları üzerinden meşrulaştırılmıştır. Bu bağlamda basın üzerinden savaşın toplumsal bilinçte komünizm denen bir kötülüğe karşı yürütüldüğü ve dolaylı olarak Türkiye'nin savaşa katılım kararının doğru olduğu düşüncesi bu süreçte yayınlanan haberler üzerinden yaygınlaştırılmıştır. Bu bağlamda yayınlanan haberlerin söylemleri üzerinden bütüncül ve planlı bir şekilde Kore Savaşı'nın sebebi olarak komünistleri işaret eden ve genel anlamda komünistliği suçlayan bütüncül bir uyumun olduğu görülmüştür. Ayrıca bu genel anlatıyı desteklemek için; basının sistematik bir şekilde her türlü kötülüğü komünizmle ilişkilendirerek komünistlere yönelik olumsuz bir akış açısı üzerinden "öteki" pozisyonun yerleştiği bulgulanmıştır. Kamusal düzeyde bilgiye erişmenin oldukça kısıtlı olduğu bir dönemde, basının Kore Savaşı'na katılım gibi önemli bir kararın kamuoyunda kabul görülmesi adına dönemin gazetelerinin savaşın taraflarından birisini olumsuz bir bağlamda aktarmayı bütüncül bir şekilde tercih ettikleri de görülmüştür.

Sonuç olarak Demokrat Parti yönetimi tarafından alınan Kore Savaşı'na katılım kararının Türk kamuoyunda kabul görmesi ve desteklenmesi adına basını etkin ve işlevsel bir şekilde kullandığı gözlemlenmiştir. Gazetelerin sistematik bir şekilde benzer düşünceleri haber ve köşe yazılarında aktardıkları, bu düşünceleri doğru ve kabul gören söylemler olarak sundukları, kamuoyunun da bu çerçevede savaşa katılım kararına destek olduğu yönünde manipülatif ve propagandist yazılar yayınlanmıştır. Öte taraftan; bazı köşe yazarları ve haberler üzerinden alınan karara ilişkin kısmi düzeyde gerçekleşen eleştirilerin de diğer basın-yayın kuruluşları tarafından baskı altında tutulduğu, eleştirileri yapanların çeşitli suçlarla itham edildiği bulgulanmıştır.

EXTENDED ABSTRACT

In a period when mass media are spreading rapidly in the modern world, the geographical boundaries between countries have been removed and the world becomes a “universal village”, “public opinion” is considered as a force that must be taken into account in political life. In this context, public opinion has been accepted as an effective tool in relations, tensions and war situations among countries and it has been emphasized with sensitivity in these periods. In this context, the contribution of the media to the formation of the public has been adopted as a basic task that must be performed in extraordinary situations such as war. Especially after the emergence of modern public opinion, the development and diversification of communication tools revealed the necessity of obtaining the approval of civilians as well as the soldiers regarding the decisions to be taken in wars. Having the strongest international news gathering and distribution system before the start of World War I, Britain gave the task of producing stories about the German brutality in Belgium to propaganda experts supported by the free press. As a result of these developments, press in the new world order; It has a significant impact on the formation of public thought and the public's support of the war during war periods and how this support will be realized. Referring to Turkey's history; In Anatolia, which is the heart of the National Struggle, the place of the press has been very important in gaining public support and creating a social unity. In an environment of occupation and strict censorship, together with the Anatolian press, the occupied Istanbul press struggled to create a public opinion that can be considered as the honour of our press history. Turkey has participated by sending more than five thousand soldiers during the Korean War, the Turkish press organizations have also tried to influence public opinion. Democratic Party government, which took a great risk at the political level with the decision to send troops to Korea, tried to create a comprehensive psychological perception in the public in order to consolidate the legitimacy of the decision and used the press effectively in this process. The answers to many questions such as why the decision to participate in the Korean War, the reactions of those opposed to the decision, the results of the war and participation in NATO were able to make itself visible in public opinion through the press.

In this study, which focused on how to create a public opinion in order to justify the decision of the Government of the Republic of Turkey who want to help the allied group led by America experienced the Korean War in the 1950s. In Turkey, a strategy how to watch the press in shaping public opinion to be formed, as they move in the axis of the press tools which are dealt with psychological study many variables. The focus of the study is to reveal how the potential of the media to influence and create public opinion during the Korean War process, and what mission the political power has determined in the management of this process. Accordingly, the analysis of the discourses produced in order to legitimize the decision to participate in the Korean War and put into circulation in social thought was also emphasized. In this context, it is possible to summarize the main purpose of the study as follows: This study aims to reveal the effect of media organs on the formation of public opinion during the war periods, how and to what extent this effect occurred in the news language. In this context, a sample of 8 newspapers, namely Victory, Republic, Homeland, Evening, Nation, Depiction, Hürriyet and Milliyet, which were published between July 25 and August 25, 1950 and whose

publication policies differed, was created. The headlines, content, visuals and the views of the newspapers of the selected newspapers about the event were analyzed by the systematic discourse analysis method of Teun van Dijk. The analysis process was determined as one month and the news analyzed was chosen from among the news items, which included the attitude of the opposition and the efforts of the Democrat Party to form public opinion. In this framework, 32 news out of 100 news identified in total were found suitable for analysis. Other news detected were not included in the sample in order not to repeat and reflect the title and view similar to the news selected.

In the news analysis; The decision to participate in the Korean War is not a direct party to the Republic of Turkey, it was found to be the press in an effort to give legitimacy to the decisions taken in the public memory. In the news and column analysis made within this framework, it has been observed that a very intense propaganda activity has been carried out since the decision to join the war and the decision has been associated with the discourse of "fighting for the free world". This situation caused the war to be handled in a multifaceted way through the press and through intense propaganda activity across the country. This situation caused the war to be handled in a multifaceted way through intense propaganda activity through the press in the country. During the Korean War period, the Turkish press has maximized the need of the political structure for the media to produce social legitimacy. In addition, in the news and column articles analyzed; It was stated that the opposition party also supported the participation in the war explicitly, and that the criticism made and the way it was announced were criticized. In this respect, it is implied that there are no opposing views in the decision of the government and the opposition to help Korea, and the existing disagreement has been eliminated and a politics is applied hand in hand in foreign policy. In this context, press; While legitimating that the country has a one-dimensional perspective on the public opinion and political groups regarding the participation in the Korean War, it has influenced the formation of public opinion through a dominant and one-way logic that suppresses differences.

Another point that draws attention in the public opinion about the Korean War was the idea of anti-communism, which is frequently emphasized in news texts and discourses. In the majority of the news and columns analysed, clear transfers were made in the axis of combating communism, and certain negative stereotypes were built against communism. It was found that newspapers systematically convey similar thoughts in their news and columns, and they offer discourses that support these thoughts. In this context, manipulative and propagandist articles have been published to support the decision to join the war. On the other hand; it has been found that the partial criticisms of the decision taken by some columnists and the news are also under pressure by other media outlets and those who criticize are accused of various crimes.

KAYNAKÇA

- Alemdar, K. (1981) Türkiye’de Çağdaş Haberleşmenin Tarihsel Kökenleri, Ankara İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi Yayınları, Ankara.
- Alver, F. (2011) Gazetecilik Bilimi ve Kuramları, Kalkedon Yayınları, İstanbul.
- Arabacı, C. (2004) Medyada Yeni Yaklaşımlar: Basın ve Siyaset Üzerine, Metin Işık (Ed), Eğitim Kitabevi Yayınları, Konya.
- Arık, E. (2013) Irak’tan Suriye’ye İliştirilmiş Gazetecilik, Akdeniz İletişim Dergisi, 19, 60-77.
- Artuç, İ. (1990) Kore Savaşlarında Mehmetçik, Zafer Matbaası, İstanbul.
- Ayhan, A. (2007) Propaganda Nedir? Propaganda ve Halkla İlişkiler Ekseninde ABD Dış Politikası, Literatürk Yayınları, İstanbul.
- Bektaş, A. (1996) Kamuoyu, İletişim ve Demokrasi, Bağlam Yayıncılık, Ankara.
- Bektaş, A. (2002) Siyasal Propaganda, Bağlam Yayıncılık, İstanbul.
- Bennett, W. L. (1998) Politik İllüzyon ve Medya, Nehir Yayıncılık, İstanbul.
- Birand, M. A. ve vd. (1995) Demirkırat: Bir Demokrasinin Doğuşu, Doğan Yayın Holding, İstanbul.
- Bodur, F. (1997) Yerel Basında Yönetim ve Örgüt Yapısı, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir.
- Burçak, R. S. (1998) On Yılın Anıları; 1950-1960, Nurol Matbaacılık, Ankara.
- Çavdar, T. (1999) Türkiye’nin Demokrasi Tarihi 1839-1950, İmge Kitabevi Yayınları, Ankara.
- Daver, B. (1993) Siyaset Bilimine Giriş, Siyasal Kitabevi, Ankara.
- Denizli, A. (1994) Kore Harbi’nde Türk Tugayları, Genel Kurmay Basımevi, Ankara.
- Devran, Y. (2010) Haber Söylem İdeoloji, Başlık Yayın Grubu, İstanbul.
- Doğan, Y. (1994) Kitle İletişim Araçları ve Kamuoyu; Seminer Tebliğler- Panel, İktisadi Araştırmalar Vakfı, İstanbul.
- Doğanay, Ü. (2019) Buket Aydın’ın Operasyon Şıklığı, <https://gazeteyolculuk.net/buket-aydinin-operasyon-sikligi-ulku-doganay>, Erişim Tarihi: 19.10.2019.
- Erdoğan, İ. & KORKMAZ A. (1990) İletişim ve Toplum, Bilgi Yayınevi, Ankara.
- Eroğul, C. (1990) Demokrat Parti: Tarihi ve İdeolojisi, İmge Kitapevi, Ankara.
- Ertuğ, H. R. (1970) Basın ve Yayın Hareketleri Tarihi, Yenilik Basımevi, İstanbul.
- Gökçe, O. (1993) İletişim Bilimine Giriş, Adalet Matbaası, Ankara.

- Gönlübol, M. (1996) Olaylarla Türk Dış Politikası: (1919-1995), Siyasal Kitabevi, Ankara.
- Gültekin, M. (2017) Türkiye ABD İlişkilerinin Psikolojisi, Pınar Yayınları, İstanbul.
- Gürün, K. (1983) Dış İlişkiler ve Türk Politikası: 1939'dan Günümüze Kadar, Ankara Üniversitesi Siyasi Bilimler Fakültesi Yayınları, Ankara.
- Güz, N. (1996) Türk Basımında Gündem Oluşturma, Yeni Türkiye Dergisi Medya Özel Sayısı, Cilt II, İstanbul.
- Hallin, C. D. (1994) "Seeing Through The Media: Images of the Vietnam and the Persian Gulf Wars in U.S. Television", Susan Jeffords & Lauren Rabinovitz (der), Rutgers University Press, New Jersey.
- Hobsbawm, E. (1993) Kısa 20. Yüzyıl 1914-1991: Aşırılıklar Çağı, Yavuz Alogan (çev), Ufuk Matbaası, Ankara.
- Işık, M. (2000) İletişimden Kitle İletişimine, Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları, Ankara.
- Işık, M. (2001) Basının Kamuoyu Oluşturma Fonksiyon: Bir Örnek Olay Olarak 24 Aralık 1995 Genel Seçimleri Sonrasındaki ANAP- RP Koalisyon Görüşmelerine Basının Yaklaşımı, Selçuk İletişim Derg, 1, 142-158.
- İçel, K. (1990) Kitle Haberleşme Hukuku, Beta Yayıncılık, İstanbul.
- İnceoğlu, M. (1993) Tutum, Algı ve İletişim, Verso Yayınları, Ankara.
- İnuğur, M N. (1992) Türk Basın Tarihi: 1919-1989, Ozan Yayıncılık, İstanbul.
- Kabacalı, A. (2000) Başlangıçtan Günümüze Türkiye'de Matbaa Basın ve Yayın, Literatür Yayınları, İstanbul.
- Kapani, M. (2005) Politika Bilimine Giriş, Bilgi Yayınevi, İstanbul.
- Keane, J. (2010) Medya ve Demokrasi, Haluk Şahin (çev), Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- Kissinger, H. (2000) Diplomasi, İbrahim H. Kurt (çev), Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul.
- Kocaman, A. (2011) Söylem Üzerine, Ahmet Kocaman (der), Dil Bilim Söylemi, ODTÜ Geliştirme Vakfı ve İletişim Yayınları, Ankara.
- Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri; 1950-1953 (1975), Harp Tarihi Dairesi Resmi Yayınları, Ankara.
- Kore'de Türk Muharebeleri (2012), Genel Kurmay Basımevi, Ankara.
- McQuail, D. & Windahl, S. (1993) İletişim Modelleri, Mehmet Küçük Kurt (çev), İmaj Yayınları, Ankara.

- McQuail, D. (1994). Kitle İletişim Kuramı, (Çev. Ahmet Haluk Yüksel), Eskişehir, Anadolu Üniversitesi.
- Mutlu, E. (1994) İletişim Sözlüğü, Ark Yayınları, Ankara.
- Mutlu, M. (2003) Vietnam'dan Körfeze Savaşlarda Kamuoyu Oluşumu, Okumuş Adam Yayınları, İstanbul.
- Neumann, E. (2002) Suskunluk Sarmalı Modelinin Medyayı Anlamaya Katkısı, Süleyman İrvan (der), Medya Kültür Siyaset, Alp Yayınları, Ankara.
- Oran, B. (2002) Türk Dış Politikası: Kurtuluş Savaşından Bugüne Olgular, Belgeler, Yorumlar, İletişim Yayınları, İstanbul.
- Orwell, G. (2017) Savaş Günlükleri, Levent Konca (çev), Sel Yayıncılık, İstanbul.
- Öksüz, O. (2007) Kamuoyu Oluşum Sürecinde Basın-Siyaset Etkileşiminin Etik Açından Değerlendirilmesi: "Kıbrıs Müzakerelerinin Hürriyet Gazetesinde Sunumu", Selçuk İletişim, 1, 66-81.
- Özateş, H. H. (2010) Türk Basınında Kore Savaşı (1950-1952), Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.
- Özdemir, C. (2003). Onlarlaydım ama Onlardan Değildim, Doğan Kitapevi, İstanbul.
- Özer, Y. (1991) Savaş ve Basın, Yazı Dizisi, Güneş Gazetesi.
- Öztekin, A. (2000) Siyaset Bilimine Giriş, Siyasal Kitabevi, Ankara.
- Öztoprak, İ. (1989) Türk ve Batı Kamuoyunda Milli Mücadele, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.
- Öztürk, S. (2011) "Osmanlı-Türk İletişim Tarihinin Yazımında 'Bakış' ve 'Yöntem' Sorunları Üzerine, Hakan Aydın (ed), İkinci Meşruyet Devrinde Basın ve Siyaset, Palet Yayınları, Konya, 11-42.
- Punch, K. F. (2005) Sosyal Araştırmalara Giriş; Nicel ve Nitel Yaklaşımlar, Dursun Bayrak Zeynep Akyüz & H. Bader Arslan (der), Siyasal Kitapevi, Ankara.
- Severin, W.J. & Tankard, J. W. (1994) İletişim Kuramları. Kökenleri, Yöntemler ve Kitle İletişim Araçlarında Kullanımları, Ali Atıf Bir ve Serdar Sever (çev.), Kibele Sanat Merkezi, Eskişehir.
- Sönmezoğlu, F. (2010) Uluslararası İlişkiler Sözlüğü, Der Yayınları, İstanbul.
- Sözen, E. (2014) Söylem; Belirsizlik, Mücadele, Bilgi/Güç ve Rafleksivite, Birleşik Yayınları, Ankara.
- Tamer, A. (2010) "Kuvayi Milliye'nin Sesi: İrade-i Milliye ve Hakimiyeti Milliye", Nazife Güngör (ed), Cumhuriyet Döneminde İletişim, Siyasal Kitabevi, Ankara.
- Toker, M. (1991). Demokrasinin İsmet Paşalı Yılları (1944-1973), Bilgi Yayınevi, Ankara.

- Tokgöz, O. (1972) “Haber Toplayan ve Satan Kuruluşlar: Haber Ajansları”, Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, Cilt 27, 143-157.
- Topçuoğlu, N. (1996) Basında Reklam ve Tüketim Olgusu: Türkiye’de Yeni Gazetecilik Yönelimleri ve Basının Sosyo- Kültürel Değişimdeki Rolü, Vadi Yayınları, Konya.
- Topuz, H. (1973) 100 Soruda Türk Basın Tarihi, Gerçek Yayınevi, İstanbul.
- Uslu, N. (2000) Türk Amerikan İlişkiler, Yüzyıl Yayınları, Ankara.
- Van Dijk, T. (1993) Principles of Critical Discoursa Analysis, Discourse and Society, 4,2, 249-289.
- Williams, K. (1998) Medya ve Gazetecilikte Etik Sorunlar: Gerçeklerden Daha Önemli Bir Şey Savaş Haberciliğinde Etik Sorun, Andrew Belsey& Ruth Chadwick (der), Nurçay Türkođlu (çev), Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- Yalçınkaya, H. (2008) “Savaşlarda Asker Medya İlişkilerinin Geldiği Aşama Nokta: İliştirilmiş Gazetecilik”, Uluslararası İlişkiler Akademik, 19, 29-56.
- Yaylagül, L. (2014) Kitle İletişim Kuramları, Dipnot Yayınları, Ankara.
- Yazıcı, T. (1963). Kore Hatıralarım, Ülkü Basımevi, İstanbul.
- Yıldırım, R. (2008) “Mehmetçik” Gazeteciden Embedded Gazeteciye”, Sendika.Org, <https://sendika63.org/2008/12/mehmetcik-gazeteciden-embedded-gazeteciye-rahmi-yildirim-26790/>, Erişim Tarihi: 25.12.2019.
- Yiğittepe, L. (2017) NATO Güvenlik Politikaları ve Terörle Mücadele Stratejileri, Cinius Yayınları, İstanbul.

SÜRELİ KAYNAKLAR

- Cumhuriyet Gazetesi, 26 Ağustos 1950 tarihli Sayısı.
- Cumhuriyet Gazetesi, 27 Ağustos 1950 tarihli Sayısı.
- Zafer Gazetesi, 27 Mayıs 1950 Tarihli Sayısı.
- Zafer Gazetesi, 3 Ağustos 1950 Tarihli Sayısı.